

APPELL

Nr. 1/2019

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Tema:

Flyktningkrisen er ikke over

Side 22-39

APPELL

Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp

Nr. 1, 2019. Årgang 79

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Sissel Fantoft, Ellen Jarli, Anne
Håskoll-Haugen, Nina Hanssen,
Julie Strand Offerdal, Ida Kroksæter,
Johan Reising, Astrid Renland,
Heidi Møgstad, Anne Elisabeth Næss,
Hala Amhaz, Martin Furan, Werner
Anderson.

Grafisk utforming: LO Media

Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård

Opplag: 30 889

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 28. februar

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss

på telefon 22 03 77 00, eller besøk

oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Verdig mottak av folk på flukt

Denne våren stengte Dikemark – det siste av Norsk Folkehjelps flyktningmottak – dørene, og en epoke er over. I over 30 år har Norsk Folkehjelp drevet mottak og samtidig prøvd å påvirke politikere og byråkrater til å legge forholdene til rette for en verdig behandling av asylsøkere og flyktninger.

Noen seire kunne vi notere oss på ferden, som utvidelse av retten til barnehageplass for barn i mottak, men politikens populistiske vinder har ført rammevilkårene for mottaksdrift stadig lenger bort fra verdighet og menneskerettigheter.

I 2015 økte ankomstene av asylsøkere over hele Europa. Syriakrigen var på sitt mest intense, og hundretusener ble drevet ut på en livsfarlig flukt. Mens frivillige og organisasjoner mobiliserte for å ta imot flyktningene, hardnet politikernes retorikk.

Kontrasten var stor mellom flyktningenes uendelige lettelse over å ha kommet i sikkerhet og politikernes utpenslinger av uforenelige kulturelle forskjeller og en overhengende fare for vår sivilisasjons nært forestående sammenbrudd.

I dag er det flere flyktninger i verden enn noen sinne, men hit til oss kommer det nesten ingen lenger. Flyktningene sitter fast i leirer under umenneskelige forhold i land som Hellas og Libanon, mens norske politikere lager tegneserier og rykker inn avisannonser om et ugjestmildt og rasistisk Norge, for å skremme asylsøkere fra å prøve å komme hit.

At en ideell aktør, som Norsk Folkehjelp, nå trekker seg ut av mottaksdriften, betegnes av UDI som en uheldig utvikling. De har varslet at de ønsker en mer effektiv og forutsigbar drift av asylmottak, med færre, bedre, billigere og mer fleksible mottakstjenester gjennom innføring av rammeavtaler. Med dette håper de at de kan lokke de ideelle organisasjonene tilbake.

Skal de lykkes med det, må de tilby gode nok rammebetingelser for driften, slik at vi kan gi asylsøkere og flyktninger muligheten til et verdig liv. Og politikerne må slutte å male skrekkbilder av hva som kan skje dersom vi åpner dørene for flere mennesker i nød. Et flertall av de politiske partiene har en forestilling om at dette er den sikreste måten å vinne det neste valget på. Det er opp til oss å vise dem at de tar feil.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHOOLD

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Mens tusenvis av flyktninger vandret gjennom Europa til Skandinavia i 2015, kommer det nå nesten ingen. Flyktningene sitter fast i leirer i Midt-Østen og Sør-Europa. FOTO: WERNER ANDERSON

PROFILENE:

Bendix
Jørgensen
og Tord Lier

AKTUELT

- 04** 1. mai-aksjonen: Truet til taushet
- 06** Kvinnelige vinarbeidere i Sør-Afrika
- 10** Claudio Feo: Vår mann i Johannesburg
- 16** Imponerende innsats i Tamokdalen
- 18** Dyrebare eksplosivhunder på jobb

UNGDOM

- 20** Reisebrev fra Rwanda

TEMA: FLYKTNINGKRISEN ER IKKE OVER

- 22** Flyktningkrisen er ikke her
- 24** Dikemarks siste uker
- 28** Profilen: 30 år i asylinstituttets tjeneste
- 36** Flyktningene på Lesbos: Fanget i Limbo
- 38** Europas asylpolitikk: Hvordan hindre dem i å komme hit

FASTE ANNONSER

- 41** Støtteannonser
- 42** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 43** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE:

Flyktninger og migranter som ankommer Lesbos blir sendt til den største flyktningleiren Moria, for å registeres.

Foto: Alex Majoli,
Magnum/Scanpix

Organisasjoner trues til

Rommet for organisasjoner og bevegelser som jobber med menneskerettigheter og politisk påvirkning snevres inn. I store deler av verden har det blitt enda farligere for sivilsamfunnet å påvirke samfunnsutviklingen.

ANNE HÅSKOLL-HAUGEN [tekst]
JULIE STRAND OFFERDAL [foto]

Det har aldri vært lett å utfordre makt og myndigheter. Men noe har skjedd de siste årene; etter en lang tid hvor ytringsfrihet og demokrati tok små skritt i riktig retning, har trenden snudd. Myndigheter og mektige aktører går målrettet til angrep mot organisasjoner og personer som ikke mener det samme som dem. Aktivister svertes, kriminaliseres, fengsles, myrdes eller forsvinner. Organisasjoner trues til taushet gjennom bøtelegging, rettssaker, byråkrati eller trusler.

Generalsekretæren i Norsk Folkehjelp, Henriette Westhrin, er bekymret over at stadig nye land vedtar lover som innskrenker folks rett til å organisere seg.

SHRINKING SPACE

Internasjonalt er det stor oppmerksomhet rundt hvordan organisasjoners mulighet til å engasjere seg i samfunnsutviklingen blir forhindret. På engelsk refereres dette gjerne til som *shrinking space*. De vanligste måtene å slå ned på engasjementet på er gjennom byråkratiske hindringer, for eksempel å nekte organisasjoner å registrere seg. Eller juridiske hindringer, som å forby kritikk av myndigheter eller igangsette kostbare rettsaker. Og svertetekampanjer, fysiske angrep eller drap.

– Norsk Folkehjelps grunntanke er at det er folkelig mobilisering som sørger for endringer til det beste for alle. Men vi ser at våre partnere over hele verden blir utsatt for trusler og vold – det har blitt livsfarlig å kritisere myndighetene i mange land, sier hun.

Siden 2012 har mer enn 60 land vedtatt over 150 lover som gjør det vanskeligere for organisasjoner å jobbe for menneskerettigheter og politisk påvirkning. I etterkant av angrepet på World Trade Center i New York 11. september 2001 har mange land innført lover med mål om å forhindre terror. En del av disse lovene har vist seg å også bli brukt

mot organisasjoner som kjemper for sosial rettferdighet og menneskerettigheter, eller organiserer annen fredelig motstand mot myndighetene.

AKTIVISME PÅ LIV OG DØD. Honduras, Guatemala, Irak, Sør-Sudan, Zimbabwe, Sør-Afrika. Det er ikke vanskelig å finne eksempler på land hvor sivilsamfunnet er under press. Norsk Folkehjelp jobber tett sammen med ulike organisasjoner i 21 land, og får folks historier rett fra dem det gjelder.

– Jeg kom nylig hjem fra Sør-Sudan hvor jeg møtte organisasjoner og journalister. Alle

taushet

kom med den samme bekymringen over hvor farlig det er å engasjere seg. Etter fredsavtalen har det blitt enda vanskeligere, mente mange. Myndighetene krever lojalitet, og mener det er nødvendig for å opprettholde freden, sier generalsekretæren.

For ett år siden var det aktivister i Honduras som fikk kjenne myndighetens vold på kroppen. Daglig tikket det inn meldinger, bilder og videoer på Norsk Folkehjelps telefoner som viste hvordan de som demonstrerte mot valgfusk ble brutalt slått ned. Mange måtte gå i skjul; noen fikk hjelp av Norsk Folkehjelp til å forlate landet. Til slutt kom meldingen

alle fryktet: To partnere var drept. Ramón Fiallos ble skutt under en demonstrasjon og den unge Geovani Días Cárcamo ble dratt ut av sitt eget hjem og skutt på åpen gate. De var ikke de første og blir ikke de siste.

OGSÅ NORSKE ORGANISASJONER RAMMES. Det er ikke lenger slik at dette bare skjer i diktaturer eller land som har lang tradisjon for å være hardhendte mot menneskerettighetsaktivister.

– Angrep på organisasjoner sniker seg også inn i demokratier, også her hjemme i Norge. Norsk Folkehjelp ble selv utsatt for

Fanen høyt 1. mai

Norsk Folkehjelp har valgt å løfte dette temaet sammen med fanene når arbeidernes dag 1. mai skal markeres. Norsk Folkehjelp vil rette søkelyset mot den trusselen partnerorganisasjoner utsettes for, og jobbe for retten til å organisere seg.

– Dessverre er det helt nødvendig, sier Westhrin. – Jeg håper på stor oppslutning om aksjonene landet rundt. Dette er et tema som bør engasjere medlemmene i både Norsk Folkehjelp og fagbevegelsen. Og alle andre som er opptatt av muligheten til å organisere seg og ytre seg fritt.

◀ **PARTNER UNDER PRESS:** *Thapelo Mohapi, Mqapheli Bonono, Claudio Feo og Henriette Westhrin i Brideane Settlement, Sør-Afrika høsten 2018. Mohapi er generalsekretær og Mqapheli assisterende generalsekretær i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Abahlali BaseMjondolo, slumbeboernes organisasjon, i Durban.*

dette da USAID, en amerikansk donor, mente vi hadde samarbeidet med feil organisasjoner, blant annet i Palestina, og ville straffe oss hardt økonomisk for det. I tillegg stilte de krav om at de skulle godkjenne alle våre aktiviteter rundt om i verden så lenge vi mottok penger fra dem, sier Westhrin.

Det endte med at Norsk Folkehjelp inngikk forlik og måtte betale to millioner amerikanske dollar. Norsk Folkehjelp trakk seg etterpå ut av samarbeidet med USAID for å ivareta muligheten til å jobbe fritt.

– Denne saken er et eksempel på hvordan Israel forsøker å styre hvordan det internasjonale samfunnet jobber med palestinske organisasjoner. Og USAID har latt seg bruke som et instrument for dette, sier Westhrin.

Tøffere hverdag for sørafrikanske kvinner i landbruket

FOLK
FORANDRER VERDEN
STØTT 1.MAI-
AKSJONEN

CAPE TOWN: Mens den kontroversielle landreformen diskuteres i storpolitiske fora i Sør-Afrika, ulmer det på landsbygda. Mange tidligere ansatte blir brutalt sparket og erstattet av migrantarbeidere eller vikarer fra byråer. Tusenvis av familier står uten inntekt. Verst rammer det kvinnene.

NINA HANSSEN [tekst og foto]

Det er få aktive kvinner i de sørafrikanske fagforeningene for vingårdsarbeidere. For å bidra til at flere kvinner tar verv og lederposisjoner i lokalsamfunnet, arrangerte Norsk Folkehjelp sammen med sine lokale partnerorganisasjoner et lederkurs for 30 tillitsvalgte, kvinner i lederroller og vingårdsarbeidere på tampen av 2018.

En av kurslederne var Lungisa Huna, en av direktørene i partnerorganisasjonen Trust for Community Outreach and Education (TCOE). Hun har selv vært sosial aktivist i over 20 år, inspirert av den svarte bevisstgjøringsbevegelsen som formet studentenes og skoleungdommens motstand mot apartheidregimet.

KAMPANJE FOR BEDRE ARBEIDSFORHOLD.

TCOE har i mange år samarbeidet med fagbevegelsen for å bedre lønns- og arbeidsforholdene for vingårdsarbeiderne. I 2016 støt-

KVINNER KAN: 30 kvinnelige vingårdsarbeidere deltok på lederkurs i regi av Norsk Folkehjelp i Sør-Afrika.

tet de 221 streikende arbeidere på Robertson Winery – organisert i fagforeningen CSAAWU – i fire måneder. Arbeiderne krevde bedre lønn, bedre arbeidsforhold og rett til å organisere seg uten å bli straffet for det.

– Arbeiderne fikk stor sympati og støtte utenfra, og vi fikk via mediene gjort folk oppmerksomme på de uverdige forholdene, sier Huna.

TCOE er også opptatt av å bedre migrantarbeidernes situasjon og driver informasjonsarbeid om hva den omstridte landreformen kan bety for folk. Ifølge Huna er situasjonen for kvinner i landbruket svært kritisk, og mange opplever trakassering og diskriminering både hjemme og på jobb.

– CSAAWU må legge press på politikerne for å få på plass et forbud mot seksuell trakassering og drive med folkeopplysning om helse, miljø og sikkerhet. Men da er det viktig

at kvinner tar tillitsverv og engasjerer seg i kampanjene, sier hun.

STORE ALKOHOLUTFORDRINGER. En av Lungisa Huna's største bekymringer er at mange kvinner som jobber på vingårder ikke er klar over hvor skadelig alkohol kan være for ufødte barn.

– Mange av kvinnene aner ikke at det er skadelig å drikke alkohol under svangerskapet. En skremmende statistikk viser at tre millioner sørafrikanere i dag lider av føtalt alkoholsyndrom [FAS].

FAS er en samlebetegnelse for alle fosterskader som skyldes mors inntak av store mengder alkohol under svangerskapet, og West Cape har den høyeste utbredelsen av FAS i verden.

– Situasjonen er prekær fordi verken familien, skolen eller arbeidslivet vet hvordan de

GIRLPOWER: Migrantarbeider og småbarnsmor Memory Nowa er opprinnelig fra Malawi. Datteren Mirakel på to år som er med mamma på lederkurs.

skal takle mennesker med FAS, så denne gruppa faller helt utenfor felleskapet. Vi må investere i forebyggende kampanjer og gi mer opplysning om dette, sier Huna, som håper at både sørafrikansk og internasjonal fagbevegelse vil engasjere seg.

ENGASJERTE KVINNER PÅ KURS. Det er et brennende engasjement blant deltakerne på lederkurset. Praten går livlig på afrikaans og

xhosa, og tolken jobber hardt med å videreformidle kvinnenes sterke, personlige historier. Takhøyden er stor, og kvinnene lar seg videofilme mens de holder forrykende taler om vannproblemer, helseutfordringer og fattigdom. De diskuterer FNs 17 bærekraftsmål i FN og de viktigste ILO-konvensjonene i arbeidslivet. De lærer hvordan de skal takle hersketeknikker og hvordan de kan informere om hiv, aids og FAS.

LANDREFORMEN I SØR-AFRIKA

- Over 20 år etter at apartheid ble avviklet er flesteparten av de store gårdene og eiendommene fortsatt eid av en liten, hvit elite.
- ANC-regjeringen har lovet å endre dette, og vil at myndighetene skal kunne overta landområder slik at jorda kan omfordeles, uten at de tidligere eierne får betalt.
- Målet med landreformen er å øke andelen svarte og fargede jordeiere, og at de som ble tvangsflyttet under apartheid blir kompensert enten med penger eller jord.
- Mange mener ekspropriering av land er feil vei å gå, og advarer mot at reformen kan gå ut over økonomien, matsikkerheten og rettighetene til svarte landarbeidere. Mange svarte og fargede familier har jobbet og bodd på samme gård i flere generasjoner.
- President Cyril Ramaphosa har lovet at landreformen skal gjennomføres på en ansvarlig måte, og at rettighetene til landarbeidere som bor på gårder skal sikres. Landreformen er populær og får stor oppmerksomhet før valget i mai, men det er uklart når, og om, reformen vil bli gjennomført.
- Kritikere av reformen mener den mangler tiltak for å styrke småskallandbruk. Reformen tar heller ikke opp landeierskap i byer og urbane strøk, og kommer dermed ikke det store antallet slumbeboere og urban arbeiderklasse til gode.

En av de eldste deltakerne er 50-årige Anna Swarts. Hun har i mange år jobbet som vingårdsarbeider, men er arbeidsløs i dag. For fem år siden ble mannen hennes plutselig oppsagt fra jobben, og hun ble eneforsørger.

– Det var en usaklig oppsigelse, og vi fikk hjelp av fagforeningsfolka i CSAAWU og gikk rettens vei. Heldigvis endte det bra, og nå jobber mannen min mens jeg søker jobb. Men lønna er lav, og vi har knapt nok til strøm og

DIPLOM: Franzina og Anna er stolte over å ha gjennomført lederkurset som ble arrangert av Norsk Folkehjelp.

mat. Vi bor i et svært trekkfullt hus med dårlige vegger og gulv.

Swarts er skremt over at mange familier som har jobbet og bodd i nesten 30 år på vinfarmer nå blir kastet ut uten forvarsel. Hun har selv fire barn og et barnebarn som alle bor hjemme, og hun er livredd for å miste boligen sin. Nå vil hun hjelpe kvinner til å bruke stemmen sin i lokalmiljøet.

– Jeg skal gjøre mitt for å sørge for at flere kvinner blir hørt, sier hun

VIL BLI TOPPOLITIKER. En av de mest aktive og den yngste på kurset er Alutha Luthango [16]. Hun går fortsatt på skolen, der hun har flere tillitsverv, og er overbevist om at hun en dag skal bli politiker.

– Drømmen min er å trene opp jenter slik at de kan unngå å bli utsatt for seksuell trakassering og vold. Vi må lære jenter å beskytte seg selv og takle utfordrende situasjoner, sier hun, og forteller at mange av medelevene hennes har opplevd seksuell trakassering.

– Vi trenger et regelverk både i skolen og på arbeidsplassene som gjør seksuell trakas-

sering ulovlig, sier hun, og er glad for at de tillitsvalgte i CSAAWU nå snakker mye om å få dette på plass. Selv føler hun seg sterk og er optimistisk på egne vegne.

– Helt siden jeg var barn og fikk være med mamma på fagforeningsmøter har jeg vært fascinert av politikk og organisasjonsliv. Det å delta på slike workshoper sammen med andre kvinner gir meg masse selvtillit og et godt nettverk. Om fem år ønsker jeg å stille til valg, men da må jeg først finne det politiske partiet som passer for meg, sier hun, og snur capsen med ordene «My own boss» på.

MIGRANTARBEIDER MED UTFORDRINGER.

Småbarnsmoren Memory Nowa [33] er opprinnelig fra Malawi. Hennes mor døde i 2005, hun har aldri kjent sin far og har ingen søsken. Hjemme i Malawi har hun en datter på 13 år og her i Sør-Afrika har hun datteren Mirakel på to år som er med mamma på lederkurs fordi pappaen er ufør.

– Vi kom til Sør-Afrika i 2016. Vi fikk begge arbeid på en vingård i Ladysmith Cape Town. Jeg jobbet på gården mens mannen min var sjåfør. Men kort tid etter ble han utsatt for

en arbeidsulykke og kan aldri jobbe mer. Da han ble utskrevet fra sykehuset fikk vi ingen hjelp eller bistand, og ingen av oss kunne jobbe. Vi hadde verken råd til å kjøpe mat eller reise hjem til Malawi, og vi ble truet med at de ville kaste oss ut av huset. Heldigvis har CSAAWU hjulpet oss med det aller nødvendigste. For oss har denne hjelpen betydd alt. Nå ønsker jeg bare at vi kommer oss hjem der min eldste datter er, slik at vi igjen kan være samlet. Jeg vil også engasjere meg i fagforeningen. For meg har dette kurset vært en døråpner, og jeg er stolt over å ha fått diplom og blitt kjent med mange sterke kvinner. Kunnskapen jeg nå har, skal jeg bruke til å hjelpe andre jenter, sier hun.

ENESTE KVINNELIGE VINMAKER. Brumilda Lakay [27] er den eneste kvinnelige arbeideren som lager vin i Slanghoek vinkjeller. Hun innrømmer at det er tøft å være eneste kvinne på arbeidsplassen, utenom henne som lager te for arbeiderne. Lakay er forlovet, men har ingen barn, og bor fortsatt sammen med sine foreldre ikke langt unna arbeidsplassen.

– Vi produserer svært populære viner som

AKTIVIST I 20 ÅR: Lungisa Huna fra partnerorganisasjonen Trust for Community Outreach and Education (TCOE). Organisasjonen har i mange år samarbeidet med fagbevegelsen for å bedre lønns- og arbeidsforholdene for vingårdsarbeiderne.

selger stort i Italia, Japan og Norge. Men det er ikke alle som vet hvor mange mennesker som jobber for å gjøre denne vinen perfekt. En god vin skal både lukte og smake godt og det er mange ledd i produksjonen. Jeg håper at de norske forbrukerne innimellom sender noen gode tanker til alle oss som arbeider hardt i vinproduksjonen. For uansett hvor gode druene er, er de menneskelige ressursene viktigst. Uten arbeiderne ville det ikke blitt god vin, smiler hun.

TIKKENDE BOMBE. En av dem som har engasjert seg sterkest for kvinnene og familiene på vingårdene er Karel Swart [57], nasjonal organisator i CSAAWU. Han kommer fra en familie som i flere generasjoner har vært vingårdsarbeidere. Selv jobbet han på vingården Que Kwellanand til han var 19 år.

– Jeg måtte til slutt ta et valg, og bestemte meg for å flytte til byen for å kunne forsørge familien. Å komme til Cape Town var som å komme til en helt ny verden. På landsbygda har tiden stått stille. Arbeiderne har ingen rettigheter eller eiendeler, mens farmerne har alt. Det er som under apartheidsystemet,

MEDIA: Medietrening var en del av opplæringen under lederkurset.

men situasjonen har forverret seg de siste årene, sier han.

CSAAWUs tillitsvalgte som kjemper mot arbeidsgiverne blir ofte utsatt for trusler og

vold. Fagforeningene har de siste årene gjennomført flere streiker, helt uten streikekasse. De er sterkt kritisk til bemanningsbyråene, som er en voksende bransje i Sør-Afrika.

– De tar ikke arbeidsgiveransvar, og de som jobber der har ingen rettigheter selv om de har kontrakt. Byråene tjener flere milliarder rand på å undergrave lønns- og arbeidsvilkår, og de faste arbeidstakerne på gårdene blir oppsagt.

Swart har ingen tro på verken ANC-regjeringen, kommunistpartiet eller fagbevegelsen COSATU som han mener har ignorert landarbeidernes problemer.

– Selv om ANC har hatt presidenten siden Nelson Mandela overtok, har ikke situasjonen blitt bedre for folk på landsbygda. I dag eier rundt 35 000 personer omtrent 87 prosent av alt land. 50 millioner mennesker i Sør-Afrika er svært utålmodige. Dette er en tidsinnstilt bombe som snart vil eksplodere. Det kan skje raskt, fastslår han.

Folkehjelpas mann i Jo

Med 25 års fartstid i Norsk Folkehjelp er Claudio Feo [53] nå klar for å lede organisasjonens arbeid i Sørlege Afrika. Men han er klar over at det ikke blir lett.

NINA HANSSEN [tekst og foto]

Sikkerhetssituasjonen utenfor kontoret til Norsk Folkehjelp i Johannesburg er såpass krevende at Claudio Feo sjelden har med seg ryggsekk eller andre synlige eiendeler når han spaserer i gatene. Men det betyr ikke at han er en skvetten type. Før han flyttet til Sør-Afrika med familien sist sommer hadde han jobbet i Mosambik og Kambodsja, og vært stasjonert i Beograd med ansvar for Balkan-programmet.

– Jobben her i Sør-Afrika er en drømmejobb, og jeg føler meg veldig privilegert over å få være her akkurat nå. Den politiske situasjonen er spent, og det er mye å ta tak i, sier han.

POLITIKK OG KJÆRLIGHET. Claudio Feo er født og oppvokst i Italia. Der var han aktiv i kommunistungdomspartiet og kom til Norden for å lobbe for at de skulle bli en del av IUSY [International Union of Socialist Youth]. De fikk blant annet støtte fra AUF og SSU. I prosessen ble han godt kjent med AUF-leder Turid Birkeland, som han etter hvert ble samboer med i tre år. Hun ble senere kulturminister for Arbeiderpartiet.

– Jeg flyttet til Oslo under EU-kampen i 1994. Jeg husker at jeg ikke skjønte så mye av striden, men jeg syntes det var et lavt konfliktnivå i landet. Debatten var snill i forhold til det jeg var vant til fra italiensk politikk, ler han, som raskt fikk stor innsikt i norsk politikk. Han meldte seg også inn i LO, nærmere bestemt i Handel og Kontor.

Til Sør-Afrika har han med seg kona Maria [42] og barna Aksel [16] og Alma [13]. Han synes Sør-Afrika er et veldig vakkert land,

FELTBESØK: Claudio Feo, regiondirektør i sørlige Afrika besøker Brideane Settlement i Sør-Afrika høsten BaseMjondola, som er slumbeboernes organisasjon, i Durban. FOTO: JULIE STRAND OFFERDAL

selv om sikkerhetssituasjonen er uvant for familien.

– De siste åtte årene har jeg jobbet på Norsk Folkehjelps hovedkontor, og barna er vant til å bo på Torshov i Oslo. Etter leksene har de vært ute til middagen er klar. Slik er det ikke her. Nå må vi alle venne oss til et liv der vi hele tiden må ta sikkerhetsvurderinger og der trafikken til tider er helt crazy sier han. Feo vet det blir noen krevende år.

ARVEN FRA APARTHEID. Feo tror at mange nordmenn romantiserer bildet av Sør-Afrika og kanskje tror at situasjonen etter apartheidstatens fall i 1994 er stabil. Ifølge ham går det dessverre i motsatt retning.

– Kampen mot og senere seieren over

apartheid var fantastisk, men i dag ser vi at forskjellene mellom folk øker, og misnøyen er stor. Særlig ulmer det i Cape-provinsen der mange arbeidere i landbruket fortsatt jobber og bor under svært kummerlige forhold. Tidligere ble arbeiderne betraktet som gårdeierens eiendom. Slik er det ikke i dag, men fortsatt har arbeiderne ekstremt dårlige lønns- og arbeidsforhold, sier han. – Men dette er det ikke mange turister som ser.

Statsminister Erna Solberg besøkte Johannesburg før jul for å feire Nelson Mandelas 100-års markering. Men de gamle heltene fra ANC har ikke den samme statusen blant de fattige i dag. Ifølge Feo stikker arven fra apartheidtiden kjepper i hjulene for den sosiale utviklingen. Høy arbeidsledighet,

hannesburg

2018 sammen med vår partnerorganisasjon Abahlali

skjevfordeling av landets rikdom og stor grad av korrupsjon er fortsatt store politiske utfordringer i landet.

ANC MISTER TROVERDIGHET. Ifølge Feo begynte ANC å tape terreng og oppslutning allerede under president Thabo Mbeki.

– Under president Jacob Zuma har dette eskalert. Samfunnet er gjennomsyret av korrupsjon, og folk har ikke særlig tiltro til noen politikere. Noen få i maktposisjon har skaffet seg mer rikdom, mens flere mennesker blir fattige, sier han.

Feo er klar over at nåværende president Cyril Ramaphosa, som overtok makta med et lite flertall i 2017, er klar over dette og har en stor nøtt å knekke for å få landets økonomi

KVINNER KAN: Regionsdirektør, Claudio Feo, deltar på et lederkurs for kvinner som jibber i landbruket i Sør-Afrika

i orden. Arbeidsløsheten er høy og utålmodigheten er stor. Nesten halvparten av landets unge [49,6 prosent] er uten arbeid. Ramaphosa, som kommer fra fagbevegelsen COSATU og nå er både ANC-leder og landets president, har sagt fra dag én at han støtter landreformen som er vedtatt. Men han har understreket at den må gjennomføres på en fredelig måte som ikke skader næringslivet i landet.

SAMTALER MED COSATU OG SAFTU. Norsk Folkehjelp støtter sørafrikanske sivilsamfunnsorganisasjoner som forsøker å påvirke politikere til å jobbe for en omfordeling og utjevning. Feo er stolt av det arbeidet organisasjonen gjør, og mener den har en sentral rolle i regionen.

– I dag er Sør-Afrika det landet i verden med størst ulikhet, og vi gjør en viktig jobb for å sette søkelyset på dette. Men utfordringene er store, innrømmer han.

COSATU er fortsatt den største fagbevegelsen i landet med sine 1,3 millioner medlemmer og en kvinnelig leder. Men de har mistet 300 000 medlemmer den siste perioden.

– Etter at COSATU gikk inn i regjering med ANC og kommunistpartiet, har de dessverre mistet sin kritiske stemme.

Norsk Folkehjelp har fortsatt et godt og tett samarbeid med COSATU, men er nå også i dialog med fagbevegelsen SAFTU.

– Det som er interessant med SAFTU er at de har god kontakt med andre sosiale

bevegelser og organisasjoner. Akkurat nå diskuterer vi hvordan de skal få til en ny overordnet politikk om seksuell trakassering og iverksette denne i hele organisasjonen, forteller Feo.

SEIER TIL FOLKET. Det har vært mange spennende opplevelser siden Feo flyttet til Sør-Afrika, men noe som har gledet ham mest er rettsaken i Xolobeni som slo fast at innbyggerne må rådspørres før myndighetene kan gi konsesjon til gruveselskaper.

– Det er en stor seier også for det arbeidet vi gjør når folk nå får mer makt. Dette er en prinsipielt viktig dom som betyr bedre politisk styring. Det som er trist er at en av statsrådene som tilhører COSATU etter rettsaken uttalte at han vil kjempe mot at folket skal bestemme dette. Jeg synes det er greit at han er statsråd, men det er ikke ok at COSATU har mistet sin kritiske kapasitet fordi de sitter i regjeringen, sukker han.

Feo sier at Sør-Afrika gjennomgår store endringer, og at han svært gjerne skulle sett at flere nordmenn engasjerte seg i det som skjer.

– Kanskje kunne norsk venstreside engasjere seg på nytt igjen her nå? Jeg tror mange vil få åpnet øynene, sier han. Han husker at han ofte gikk med ANC-t-skjorter på 80-tallet, men er ikke sikker på om han ville brukt dem i dag.

– Jeg tror at mange nordmenn ville bli overrasket over hvordan de gamle politiske heltene ofte blir omtalt her nede nå. Mange arbeidere føler seg sviktet av politikerne. Folk som jobber i landbruket er det glemte folket. De har egentlig alltid vært glemt, av både politikere og fagbevegelse, sier han, og peker spesielt på situasjonen for vingårdsarbeiderne.

– I dag blir folk som organiserer seg eller krever bedre betingelser kastet på dør, sier han. – Da jeg nylig besøkte Robinson vingård møtte jeg en gammel mann som ble kastet ut etter å ha jobbet der i 33 år. Med bøydd hode sa han lavmælt til meg at han i alle fall skulle ønske at gårdeieren hadde sagt sa takk for arbeidsinnsatsen før han måtte dra. Det gjorde gårdeieren aldri.

JAGET: Beboerne i eNkanini settlement har utallige ganger blitt jaget fra hjemmene sine av bevæpnede styrker.

Slumbeboerne i Sør-Afrika driver en langvarig kamp for rettigheter til land, vann, strøm og tjenester de har krav på fra myndighetene. Folk i bosetningen eNkanini utenfor Durban har tatt saken til retten og vunnet, med hjelp fra Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Abahlali baseMjondolo.

FOLK
FORANDRER VERDEN
STØTT 1. MAI-
AKSJONEN

JULIE STRAND OFFERDAL [tekst og foto]

Da de første familiene flyttet til området som nå er eNkanini var det bare trær og busker der, ingen bebyggelse. Familiene, som tidligere bodd under helsefarlige forhold langs elvebredden, bygde enkle hus av planker og metallplater og ble til slutt et lite samfunn. Men myndighetene ville ikke at de skulle bo på området.

Utallige ganger ble de jaget av myndighetenes Anti-Land Invasion Unit, en bevæpnet innsatsgruppe som har som oppgave å stoppe landokkupanter.

– Da politiet kom, måtte vi flykte. De tok penger og verdisaker og brant ned husene våre, forteller en kvinne. Hun ble truffet av tåregass og kunne ikke se på en uke. Til tross for de brutale aksjonene ble de fleste familiene boende. De hadde ingen andre steder å

dra, så de bygde opp husene sine igjen, gang på gang.

ORGANISERTE SEG. I 2017 kom det lille lokalsamfunnet i kontakt med Abahlali baseMjondolo [AbM]. Organisasjonen kjemper for slumbeboernes rettigheter, og har over 55 000 medlemmer i ulike bosetninger i Sør-Afrika. AbM er en av de største sosiale bevegelsene i Sør-Afrika, og er grunnlagt og drevet av slumbeboerne selv. Norsk Folkehjelp har støttet AbM siden 2016 i et prosjekt finansiert av Norad.

– Før vi kom i kontakt med AbM, visste vi ikke om rettighetene våre. Vi hadde ikke penger til advokater, men de hjalp oss med saken vår, sier en mann som bor i eNkanini.

Beboerne organiserte seg i en lokal avdeling av AbM og fikk hjelp av organisasjonen til å kreve at myndighetene gir dem rettig-

heter til området. Det var stadig konflikter med politiet og myndighetenes anti-okkupasjonsgruppe, og flere medlemmer av lokalsamfunnet ble såret. En av dem, Soyiso Nkqayini, ble skutt og drept av politiet.

AB AHLALI

- Abahlali baseMjondolo er slumbeboernes organisasjon i Sør-Afrika.
- Med over 55 000 medlemmer i 60 bosetninger er organisasjonen den største sosiale bevegelsen i Sør-Afrika etter apartheid.
- Navnet Abahlali baseMjondolo betyr «slumbeboer» på zulu.
- Bevegelsen startet i Durban, i slumområdet Kennedy Road.

ET HJEM: Norsk Folkehjelps generalsekretær Henriette Westhrin slår av en prat med Nonhlanhla Nzama i eNkanini settlement.

VANTI DOMSTOLEN. I juli 2017 vant lokal-samfunnet over myndighetene i Durban's øverste domstol. De 269 familiene som nå bor i eNkanini har fått anerkjent at de kan bo der og at de ikke skal jages.

Myndighetene respekterte likevel ikke dommen, og i september 2017 kom de tilbake og rev husene nok en gang. Lokal-samfunnet protesterte høylytt, og mente myndighetene ignorerte domstolens avgjørelse. Nå har de gått til sak mot den lokale borgermesteren.

– Myndighetene er voldelige og kriminelle. De bryr seg ikke om loven eller verdigheten til de fattige. Kampen for land fortsetter. Vi vil fortsette å okkupere land og beskytte områder vi har okkupert, sa AbM-lederen Thapelo Mohapi til sørafrikanske medier i forbindelse med hendelsen.

KJEMPER FOR FRIHET. Nå er husene i eNkanini bygget opp igjen, og denne gangen har de fått stå. Folk har ikke hatt problemer med myndighetene eller politiet det siste året. Foreløpig er bosetningene uformelle og er illegalt koblet på vann- og strømnettet. Den lokale grenen av AbM jobber for at myndighetene skal gi dem vann, strøm og andre tjenester de har krav på.

– AbM har gitt oss en stemme, og vi har lært at hvis du vil ha noe, må du slåss for det. Vi kjemper fortsatt for frihet, som våre forfedre, og vi er ikke engang i nærheten av å oppnå det, sier Samuel Mtshali, medlem av den lokale AbM-komiteen.

eNkanini betyr «place of the strong-willed». Endelig har de viljesterke beboerne i det minste et sted de kan kalle hjemme.

SLUMBEBOERE I SØR-AFRIKA

Da African National Congress (ANC) tok over makta i Sør-Afrika i 1994, var ett av løftene at alle skulle sikres retten til et sted å bo. Retten til bolig ble også nedfelt i grunnloven, som trådte i kraft i 1997.

ANC har imidlertid ikke klart å innfri løftet. 13,9 prosent av sørafrikanerne bor i uformelle boliger, ifølge Statistics South Africa. I byene er tallet høyere – der bor én av fem i uformelle boliger.

En uformell bolig defineres som en midlertidig bygning som er bygd uten godkjente tegninger, for eksempel skur av blikk eller planker. I de fleste uformelle bosetningene mangler beboerne tilgang på rent vann, elektrisitet og toaletter. Manglende toaletter setter særlig kvinner og barn i fare, og gjør dem utsatt for overgrep.

Livsfarlig aktivisme

Slumbeboernes bevegelse Abahlali baseMjondolo er utsatt for stadige trusler. Siden 2009 har 16 medlemmer blitt drept, og bevegelsens leder (president) Sbu Zikode er tvunget til å gå i skjul.

«I juni ble vi kontaktet av folk høyt oppe i etterretningen. De sa at de hadde informasjon om at lokale politikere og politifolk med bånd til ANC planla å ta livet av Zikode. De hadde svært detaljert og nøyaktig kjennskap til interne forhold i bevegelsen vår», skriver Abahlali baseMjondolo i en pressemelding i fjor høst.

Etter at de fikk denne informasjonen ble det bestemt at Zikode skulle gå under jorda, avskåret fra kontakt med familien eller andre. Bevegelsen avsto et tilbud fra politiet om å sørge for Zikodes sikkerhet – de stolte ikke på dem. I stedet tok de selv oppgaven med å beskytte sin leder. Han blir nå fulgt av private sikkerhetsvakter overalt.

Trusler er ikke noe nytt for Zikode og bevegelsen han var med på å starte. Politiet og Anti-Land Invasion Unit bruker ofte vold for å drive bort slumbeboerne fra hjemmene deres. Å kjempe for rettighetene til noen av de mest sårbare i Sør-Afrika kan være direkte livsfarlig. Organisasjonen blir utsatt for væpnede angrep, arrestasjoner, tortur og drap. Mange medlemmer i sentrale posisjoner har mottatt dødstrusler, og flere har blitt drept av leiemordere. Siden 2009 har 16 medlemmer blitt myrdet.

– Alle som blir med oss i kampen aksepterer risikoen. Vi forteller våre kamerater helt fra begynnelsen av at når de blir med i Abahlali, kan de dø, sa Sbu Zikode i et intervju med People's Dispatch i desember.

Da Abahlali fant ut hvor mye sørafrikansk etterretning visste om bevegelsen, ble det klart for dem at de var infiltrert av det lokale politiet. Denne mistanken ble styrket da enkelte medlemmer i sentrale posisjoner forsøkte å få organisasjonen til å støtte ANC.

På en ekstraordinær generalforsamling ble det bestemt at det skulle holdes nyvalg i Abahlali, og dette ble gjennomført i desember. Sbu Zikode ble gjenvalgt som bevegelsens president, og Abahlali fortsetter kampen for landrettigheter og verdighet for slumbeboerne i Sør-Afrika.

Landsbybeboere vinner ka

Etter en 12 år lang kampanje lyktes endelig Phav Nheung og de andre landsbybeboerne i Break Chik i Kambodsja med å overbevise myndighetene om å gi dem tilbake jord som var gitt til store selskaper.

NORSK FOLKEHJELP KAMODSJA [tekst]
HRTF [foto]

Phav Nheung representerer de 175 familiene som bor i landsbyen Break Chik i Koh Kong-provinsen i det sørvestlige Kambodsja. Disse familiene mistet mye av inntekstgrunnlaget sitt da myndighetene i 2006 ga tre sukkerselskaper konsesjon til å drive i provinsen. Før dette hadde Nheung, som mange andre i lokalsamfunnet, kunnet livnære seg relativt greit på inntekter fra jordbruk og sanking av harpiks, spanskrør og honning fra skogen. Hun pleide å veksle mellom å dyrke ris, mais og bønner på jorda si, i tillegg til å bruke den som beitemark for husdyr.

Da selskapene Heng Huy Agriculture Group, Koh Kong Plantation Co.,Ltd. og Koh Kong Sugar Industry Co.,Ltd. – alle selskaper eid av personer med tette bånd til myndighetene – kunngjorde at myndighetene hadde gitt dem jordkonsensjoner, tok de samtidig kontroll over områdene Nheung og resten av lokalsamfunnet brukte til jordbruk. 50 bulldosere og væpnede vakter ankom for å rydde områdene. Da folk fra lokalsamfunnet samlet seg for å protestere, skjøt vaktene mot husdyrene og på en høytaler som de frammøtte brukte for å spre informasjon. En mann døde og en kvinne ble skadet i konfrontasjonen.

LIVET SNUDD OPP NED. Tidligere hadde landsbyen hatt ubegrenset tilgang til omkringliggende skoger og elver – ressurser

INNBYGGERMØTE: Phav Nheung deltar på møte i landsbyen Break Chik.

som var helt avgjørende for deres måte å leve på. Dette skulle forandre seg raskt med selskapenes ankomst. Inndragningen av jordområdene snudde opp ned på livene til landsbybeboerne. Folk måtte jobbe betydelig hardere for å brødfø familiene sine. Mange foreldre ble tvunget til å lete etter nye inntektskilder, og deler av lokalsamfunnet flyttet for å jobbe utenfor provinsen, blant annet i Thailand og i Phnom Penh. Barna ble satt til å passe på de få husdyrene familien hadde igjen, noe som innebar at de ikke lenger kunne

KRAV OM JORDRETTIGHETER: Phav Nheung leder en demonstrasjon foran Departementet for jordbruk, skogbruk og fiskeri (MAFF).

Kampen om jordrettigheter

gå på skolen. I Nheungs tilfelle samlet ekte-mannen og barna gress fra naboens jord-bruksområde mens hun holdt kyllinger og griser som før, men likevel tjente de ikke lenger nok.

På grunn av sine personlige egenskaper og ferdigheter ble Nheung valgt til talsperson for landsbyen. Hun ble ansett for å være en pålitelig person med gode lederevner, og ikke minst hadde hun et stort engasjement for lokalsamfunnet.

– For oss er jorda livet vårt. Når de tar

jorda, tar de livene våre. Derfor er jeg villig til å ofre alt for å kjempe for den, sier Nheung.

OPPLÆRING OG ORGANISERING. Phav Nheung og de andre landsbybeboerne fikk støtte fra Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Land and Housing Rights Alliance (LAHRA) til å utvikle strategier og handlingsplaner for hvordan de kunne få tilbake jorda de hadde mistet. I Kambodsja er det et utbredt problem at jordområder blir inndratt og gitt til selskaper for kommersiell utnyttelse, og organisasjoner som LAHRA har verdifull kunnskap fra lignende saker. Lokalsamfunnet fikk også opplæring, økonomisk støtte, juridiske og strategiske råd, samt medisinske tjenester fra en rekke andre organisasjoner.

– Opplæringen har gjort Nheung og de andre aktivistene modigere når det gjelder å si ifra til myndighetene. Nå kan de vise til spesifikke lover og reguleringer for å støtte opp om våre argumenter og gjennomføre planene våre, sier Yi Kunthear, lokalsamfunnets sekretær.

I løpet av den 12 år lange kampen for å få jorda tilbake har Phav Nheung ledet mange demonstrasjoner i provinsen og i hovedstaden Phnom Penh, hvor de har overlevert flere underskriftskampanjer til myndighetene. I tillegg ble det sendt inn en klage til EU. Under demonstrasjonene uttalte Nheung seg til mediene, og flere ganger sendte hun direkte på facebook. Landsbybeboerne arrangerte også en tradisjonell seremoni, «praying the spirit», hvor de ba åndene om å kaste en forbannelse over dem som hadde tatt fra dem jorda.

Flere ganger ble Nheung og hennes allierte stoppet av lokale myndigheter når de ville dra til Phnom Penh for å levere en klage eller demonstrere. For å forhindre dette delte de lokalsamfunnet inn i mindre grupper og instruerte disse til å ta ulike veier hver gang de reiste til hovedstaden, slik at myndighetene ikke skulle forstå hva som foregikk. Hvis politiet forstyrret aktivitetene deres, og hvis de angrep noen av medlemmene deres under en demonstrasjon, skulle de bevare roen og ikke flykte. I stedet skulle de vise solidaritet

UNDERSKRIFTER: Phav Nheung og noen av hennes medaktivister overleverer en underskriftskampanje til provinsmyndighetene i Koh Kong.

ved å jobbe sammen for å løse saken på en fredelig måte.

INNGIKK AVTALE MED SELSKAPENE. I mars 2018 ble landsbyen til Nheung og et annet lokalsamfunn med 200 familier invitert til et møte med sukkerselskapene som hadde fått konsesjon av Departementet for jordstyring, urban planlegging og konstruksjon (MLMUPC). Her ble det laget en avtale for å løse konflikten. Begge lokalsamfunnene forpliktet seg til å avslutte kampanjene sine mot at selskapene sa seg villig til å gi tilbake 825 hektar jord fra konsesjonene sine.

Avtalen innebærer at hvert medlem av lokalsamfunnet mottar tre hektar jord og 2500 amerikanske dollar i erstatning. I mai 2018 ble det satt i gang en lotteriprosess, ledet av departementet, for å dele ut tilfeldige jordområder til berørte landsbybeboere.

– Jeg er veldig glad for løsningen, og når jeg har mulighet, vil jeg fortsette i min rolle som talsperson for lokalsamfunnet og inspirere til samarbeid med andre organisasjoner om utviklingsprosjekter som kan bedre levevilkårene våre og hindre at vi mister jorda vår igjen, sier Nheung.

KILDE: WWW.PHNOMPENHPOST.COM/NATIONAL/KOH-KONG-LAND-DISPUTE-SOLVED-MINISTRY-SAYS-O

Snøskredet som satte hele r

MANNSKAPSBYTT: Mannskaper fra Norsk Folkehjelp som har vært inne i rasområdet og gravd, blir hentet ned fra fjellet i helikopter.

I 16-tiden onsdag 2. januar får politiet melding om et snøskred på Blåbærtinden i Balsfjord kommune. Rednings-tjenesten i Troms mobiliserer. Fire personer er savnet.

IDA KROKSÆTER [tekst]
RUNE STOLTZ BERTINUSSEN / NTB SCANPIX [foto]

Dette skulle vise seg å bli en av de mest krevende redningsaksjonene på mange år.

– Vi brukte alle de hjelpemidlene vi hadde. I starten håpet vi å kunne berge liv. Det var spesielt at det var så mange involvert, samtidig som vi ikke kunne flytte oss en meter inn mot skredet, sier Vegard Standahl Olsen, rådgiver i Norsk Folkehjelp og frivillig i Tromsø. Han ble etter hvert utpekt som fagleder for aksjonen.

POPULÆRTURMÅL. Kenneth Brattli Molund fra Norsk Folkehjelp Midt-Troms er en av mange som rykker ut umiddelbart til Tamokdalen. Han har en times kjørevei før han er framme. Vanligvis kan han snu halvveis, fordi situasjonen blir avklart. Denne ettermiddagen er det annerledes.

– Da jeg kom fram, skjønte jeg at de savnede ikke var gjort rede for, sier han.

Selv om Molund er blant de første på stedet, er det et hav av blålys som møter ham i snøværet. Bak ham lander luftambulansen.

Han skifter i all hast i bilen og melder seg til tjeneste.

I hovedkvarteret som er opprettet jobber de intenst for å finne ut av hva som har skjedd. Mannen som varslet om skredet var i turfølget, men valgte en annen rute enn de andre. Det blir klart hvor skredet har gått; utfordringen er det tette snøværet. Den eneste muligheten for å komme seg inn til skredet er med helikopter, men været er for dårlig.

Skredet ligger på 1000 meters høyde, og er 300 meter bredt og 600 meter langt. Skredkartene for området viser at hele fjellsida er skredterreng med fare for nye skred. Det 1442 meter høye fjellet er et populært turmål, og ruta som de tre finske mennene og den svenske kvinnen skulle gå, er en kjent vei mot toppen.

Redningstjenesten på prøve

OMRÅDET SIKRES. Været klarner innimellom såpass opp at redningshelikopteret og luftambulansen kan gjøre søk. Etter to dager mener politiet det ikke lenger er håp om å finne de savnede i live, og redningsaksjonen går over til å være «søk etter antatt omkommet». Først elleve dager etter at skredet gikk kan arbeidet med å sikre området begynne.

– Mannskapene skulle inn i et utfordrende terreng, hvor været hele tiden skifter. Det måtte være helt trygt for dem som skulle inn på bakken, forteller Standahl Olsen.

Arbeidet med å sikre området pågår i tre dager. I tett samarbeid med Forsvaret og Norges Geotekniske Institutt blir det gjort snødekkeundersøkelser og analyser av potensielle nye skred. Det blir tatt i bruk lydkanon for å prøve å utløse mindre skred, uten hell. Til slutt blir det brukt store mengder dynamitt for å utløse potensielt farlige skred.

– Sikringsarbeidet er en trinnvis prosess, sier Standahl Olsen. – Vi prøvde 25 ladninger med lydkanon, men det eneste som rørte seg, var litt løssnø. Vi måtte derfor ta i bruk tynne skyts for å være trygg på at snødekket var stabilt nok.

TRE AV FIRE FUNNET. To uker etter at alarmen gikk, ble området åpnet for innsats. I løpet av de neste to dagene ble tre av de fire funnet, gravd ut og fraktet ned fra fjellet.

– Den eneste vei inn og ut var fortsatt med helikopter. Det var ikke nødvendigvis flyvær hver dag, så alle var derfor forberedt på å

GRAVING: Rasstedet på Blåbærtinden, i Tamokdalen, hvor fire skiløpere ble tatt av ras 2.januar. Her holder mannskaper fra politi, Norsk Folkehjelp og Røde Kors på å grave frem de tre som enda ikke er hentet ned.

OMKOMMET: En av de omkomne er fraktet ned fra Blåbærtinden. Mannskaper fra Røde Kors og Norsk Folkehjelp står på geledd mens bære bilen kjører bort.

overleve en natt i fjellet. Det å være på 1000 meter uten retrettmuligheter er ikke dagligdags for noen av oss, sier Standahl Olsen.

For mannskapenes del var det godt å endelig kunne gjøre noe etter mange dager med venting.

– Før vi fikk komme inn i skredområdet, oppdaterte vi daglig en liste med hvem som kunne stille dagen etter. Den endelige bekrefteelse på om det ble aksjon eller ikke kom ofte sent utpå kvelden. I en slik situasjon ble det tydelig at vi er frivillige mennesker med jobb og forpliktelser. I lengden ble denne perioden en påkjønning for de fleste, sier Kenneth Brattli Molund. – Den eneste fordelten med at det tok så lang tid, var at vi fikk tid til å forberede oss. Da vi endelig var på plass, viste vi hva vi skulle gjøre, sier han.

André Stenfors [32], Mikael Sten [29], Niklas Nyman [36] og Disa Violet Lynx Bäckström [29] omkom i skredet i Tamokdalen. Tre av de fire ble funnet og fraktet ned fra fjellet. Én person er fortsatt savnet. Politiet har besluttet å utsette videre søk til våren, når det blir mindre snø i området.

IMPONERENDE INNSATS. Daglige gjennomganger var viktig for dem som gjorde en innsats i Tamokdalen. I etterkant ble det også holdt flere debriefer.

– Ingen skal bli sendt hjem uten å få den oppfølgingen de trenger, sier Molund. – Det handler først og fremst om å kunne legge sterke inntrykk bak seg og gå videre, men også å ta med seg erfaringene – både de positive og de negative.

Det er ikke ofte redningsaksjoner får så stor oppmerksomhet, men denne gangen var norsk, svensk og finsk presse tett på.

– Det var uvant, men samtidig en bekrefteelse på at det er mange som har stor respekt for den jobben vi gjør, sier Molund.

I tillegg forteller han om et svært godt samarbeid mellom aktørene i redningstjenesten.

– Samarbeidet mellom organisasjonene, politiet og Forsvaret kunne ikke vært særlig mye bedre, været og forholdene tatt i betraktning, sier han. – Aller mest imponerende er det å se hvor mange mennesker rundt omkring i hele Troms som er klar til å sette sitt eget liv på vent for å bidra til å hjelpe andre, sier han.

Libanons dyrebare eks

Mens helter vanligvis er kjent for å gå med kappe, er det i stedet poter og logrende haler som kjennetegner de firbente heltene i Norsk Folkehjelp Libanon. Hundene Brick og Pet har det siste året vært med på å rydde mer enn 29 000 kvadratmeter land for miner og eksplosiver.

HALA AMHAZ [tekst]

NORSK FOLKEHJELP LIBANON [foto]

Eksplisivhundene [EDD – Explosive Detection Dogs] ble en del av Norsk Folkehjelps team i Libanon i 2018. For første gang ble hunder tatt i bruk i ryddearbeidet i landet, og de ble fort ansett som uerstattelige. Hundene brukes til teknisk kartlegging ved at de sendes til steder hvor det libanesiske mine-ryddingssenteret [LMAC – Lebanon Mine Action Centre] og Norsk Folkehjelp mistenker at det finnes eksplosive rester etter krig.

Hvis hundene snuser opp eksplosiver, sender Norsk Folkehjelp inn manuelle team for å starte ryddingen. Hundene er ekstremt effektive i dette arbeidet. Ifølge beregninger kan eksplisivhunder jobbe 20 ganger raskere enn et menneske med metalldetektor, uten at det går ut over nøyaktigheten. Det betyr at de kan dekke opp mot 1000 kvadratmeter land på én arbeidsdag.

Brick og Pet er viktige ressurser for Norsk Folkehjelps tekniske kartleggingsteam. For tiden lukter de seg fram til ueksplodert klaseammunisjon i Al-Qulaylah i Sør-Libanon.

Eksplisivhundene bidrar til såkalt *område-reduksjon*. Hvis søket viser at området er fritt for eksplosiver, kan det erklæres for trygt å bruke for sivilbefolkningen. Hvis hundene finner eksplosiver under søket, får området status som bekreftet farlig område, og Norsk Folkehjelps manuelle ryddeteam tar over.

– Hundene bidro til at teknisk kartlegging ble akseptert som et verktøy i eksplisivryddingen i Libanon. De har vist seg å være svært effektive, sier Craig McDiarmid, leder for Norsk Folkehjelps humanitære nedrustningsprogram i Libanon.

MER EFFEKTIVT OG TRYGGERE ENN MANUELLE SØK. Etter at de ble del av Libanon-programmet har Pet og Brick bidratt til å redusere både kostnader og tidsbruk knyttet til å identifisere eksplosiver og områder med høy forekomst av klaseammunisjon. De har også gjort det mulig for libanesiske Ahmad Al Akhdar og Kamal Mohsen å bli en del av dette prosjektet og lære hvordan hunder kan brukes i eksplisivryddingen, noe som kan komme til god nytte i det videre arbeidet for et mine- og eksplisivfritt Libanon.

Ingen av Norsk Folkehjelps eksplisivhunder har noen gang har blitt skadet eller drept under arbeidet. Som for alle aktiviteter som involverer eksplosiver er det imidlertid alltid en viss fare forbundet med jobben. Men som Omer Mehic, hundefører opprinnelig fra Bosnia-Hercegovina, understreker: – Arbeidet er mindre farlig for dem enn for eksempel slanger, edderkopper eller skorpioner.

Eksplisivhundenes systematiske søk etter klaseammunisjon og miner er svært grundig, selv om det går kjapt unna. Hunder

kan lukte eksplosiver som ligger flere meter under jordoverflaten, noe som reduserer sjansen for ulykker med eksplosiver. Når en hund lukter eksplosivt materiale, setter den seg rolig ned og gir beskjed om funnet ved først å se på bakken og deretter på hundeføreren.

STERKE PERSONLIGHETER. Brick og Pet ble født og lært opp til å bli eksplisivhunder ved Norsk Folkehjelps globale opplæringscenter for hunder i Sarajevo i Bosnia-Hercegovina. De tilhører rasen malinois, en variant av belgisk fårehund, som kjennetegnes av kort pels og sjarmerende, men sterk personlighet.

– Pet er ikke bare eldre enn Brick, hun er

Norsk Folkehjelps tekniske kartleggings- og ryddeteam er finansiert av det britiske departementet for internasjonal utvikling [DFID] og det norske utenriksdepartementet [UD]. Dette 19 måneder lange prosjektet foregår i Sør-Libanon og blir gjennomført i samarbeid med Mines Advisory Group [MAG]. Innen prosjektet avsluttes i mars 2020 forventer Norsk Folkehjelp og MAG at de vil ha frigjort mer enn én million kvadratmeter land som er rammet av landminer og klaseammunisjon.

explosivhunder

Hundefører Omer Mehic
med Brick og Pet.

også smartere. Ikke overraskende, med tanke på at hun er jente, ler Omer Mehic.

Pet er sju år gammel. Før hun ble sendt til Libanon søkte hun etter landminer i Sør-Sudan i fem år. Hun omtales som rolig og nøyaktig i arbeidet uten at det går ut over humøret. Halen står alltid i været og hun smiler ofte. Brick er bare to og et halvt år gammel og dermed en ung eksplosivhund. Han er sterk, energisk og hurtig, og har en enorm arbeidskapasitet. I tillegg kjennetegnes han av sin begeistring og positive holdning. Begge hundene har sterke bånd til hundeførerene sine, noe som ikke bare gjør arbeidet mer effektivt, men også hyggeligere.

– Noen ganger bytter jeg med en annen hundefører, avhengig av hvem som er tilgjengelig, men jeg er alltid her, selv i helgene. Både om morgenen, ettermiddagen og kvelden, svarer Omer på spørsmålet om hvor krevende det er å ta seg av hundene.

LIVET SOM EKSPLOSIVHUND. Den daglige rutinen til hundene begynner når de våkner halv seks om morgenen. Hundeføreren gjennomfører en fullstendig helsesjekk før de drar ut i felt klokka seks. Hundene jobber i korridorer for å finne ueksplodert klaseammunisjon, noe de gjør med stor iver fram til klokka tolv.

Selv om Brick og Pet ser ut til å være i godt

humør mens de arbeider, passer hundeførerene på at de ikke sliter seg ut. Innen klokka ett er de tilbake i kennelen for å hvile. Mens hundene hviler, sjekker hundeførerene at området deres er rent, vannet er ferskt, og at det er skygge der om sommeren og tilgjengelige tepper om vinteren. Like før sola går ned tar hundeføreren som er på vakt en oppfriskningsøkt med hundene. Etterpå gir han dem mat. Det er en omfattende forpliktelse å være hundefører, noe som forklarer hvorfor Omer lidenskapelig understreker at «hundeførere må ha mye kjærlighet for hunder».

– Jeg liker bedre å jobbe med dem enn med mennesker, smiler han.

MER ENN BARE KOLLEGAER. For hundeførerene er Brick og Pet mye mer enn en verdifull ressurs i kartleggingsarbeidet. I løpet av det siste året er det blitt dannet nære bånd og gjensidig tillit mellom hundene og førerne deres. Nære bånd utvikler seg når hundeføreren lytter til og respekterer hunden, behandler den med omsorg og gir den udelte oppmerksomhet.

– Du må dyrke fram lykke i hunden din. Hvis hunden ikke er klar for å jobbe en dag, så ikke tving den til det. Hvis du er syk eller lei deg, vil hundene gjenkjenne det og vil oppføre seg annerledes enn vanlig, utdyper Omer.

I tilfeller der hundeføreren og hunden ikke samarbeider godt, vil en av dem bli omplassert til en annen partner, slik det er bestemt i prosedyrene til opplæringscenteret. Dette viser hvor viktig kjemien mellom hund og fører er for produktiviteten i arbeidet.

I Pets tilfelle er forholdet til hundeføreren mye mer enn et vanlig arbeidsforhold. Hunder tjenestegjør vanligvis i opptil åtte år i felt før de pensjoneres. Som regel avslutter de tjenesten på Norsk Folkehjelps opplæringscenter i Sarajevo. Imidlertid hender det at pensjonerte eksplosivhunder finner en gjestfri familie hvor de kan tilbringe sine eldre dager. For Pet er planen å arbeide i maksimalt to år til, og så vil hun flytte til sin beste venn og hundefører, Omer, som ønsker å adoptere henne.

Reisebrev fra Rwanda

Rwanda. Nesten en million mennesker drept i løpet av hundre dager. Et av de verste folkemordene i menneskets historie. Barn, kvinner, eldre og syke; ingen ble spart. Til og med mennesker som gjemte seg i kirker ble myrdet. Et land som ble sviktet av det internasjonale samfunnet og et land der kollektivt sinne førte til et mareritt uten like.

STIAN BERGE, THEA TVETER LYSVIK,
BJØRN ARNESEN, HILDE ELISE EIKENES,
INGUNN BREVIK, SILJE FISK TJØNMO (tekst og foto)

Mange husker fortsatt filmen *Hotell Rwanda* da som viser de virkelige bildene fra gatene i hovedstaden Kigali. Gater som var oversvømt av blod og lik. Folkemordet var nok mye av det vi visste om Rwanda da vi fikk vite at vi var blant de heldige som skulle få reise dit med Norsk Folkehjelp høsten 2018.

I dag er situasjonen i landet en sterk kontrast til folkemordet i 1994. Allerede kort tid etter at vi landet i Rwanda kunne vi se den flotte og moderne infrastrukturen i Kigali. Alt var nytt og rent, alt føltes trygt og svært annerledes enn det noen i gruppa vår hadde opplevd i andre afrikanske land.

Etter en dag med utforskning av hovedstaden besøkte vi Norsk Folkehjelps kontor. Der møtte vi mange av samarbeidspartnerne, og for noen flotte mennesker! Dette var representanter for flere organisasjoner i landet og de delte det samme positive pågangsmotet og en sterk motivasjon for sin sak. Mennesker som virkelig ville bidra til å løfte et samfunn opp og videre fra dets mørke historie; mennesker som sloss mot kjønnsbasert vold; mennesker som skapte plattformer for lokaldemokrati; mennesker som kjempet for kvinnene og som risikerte sine egne liv for dem som har aller minst.

På veiene ut til distriktene fikk vi også sett hvor utrolig vakkert Rwanda er. Frodig, med åser og fjell i alle retninger. Rwanda har også flere innsjøer, og vi tilbrakte en natt ved den største av dem – Lake Kivu.

Det var mørkt da vi kom, men noen av oss våknet tidlig for å se soloppgangen over innsjøen. Den var ubeskrivelig vakker! En gren-

SAMLING: Hele lokalsamfunnet hadde møtt opp for å gi myndighetene tilbakemelding om hvor fornøyde eller misfornøyde de var med deres innsats.

seløs rød himmel over det blå vannet og de grønne fjelltoppene. En passende kontrast mellom tragedien og det positive, vakre Rwanda i dag, som yrer av liv og håp om en bedre framtid.

Men som alle historier har også denne en annen side. Rwanda er ikke et demokrati. Landet styres med jernhånd, og politiske motstandere av den nåværende presidenten blir hyppig fengslet. I verste fall forsvinner de og kommer aldri tilbake. Det er heller ikke mulig for innbyggerne å være kritisk til den versjonen av folkemordet presidenten har. Seierherrene skriver historien, og i Rwanda kan en bli hardt straffet for å sette spørsmålstegn ved regimets versjon av historien.

De fleste vi møtte var veldig opptatt av å

ikke kritisere myndighetene, men heller hylle dem ubetinget. Denne hyllesten er nok på den ene siden der på grunn av sosial kontroll, men den virket også som en genuin og ærlig hyllest av mange. Det som kan illustrere dette godt, var det en statlig tjenestemann i et av distriktene fortalte: «Om dere hadde vært her under folkemordet og ser hvor langt Rwanda har kommet i dag, så ville dere trodd det hadde skjedd et mirakell!» Fra ytterste kaos, til et framtrædende afrikansk land, preget av stor økonomisk vekst, sikkerhet, antikorrupsjon og en relativt god infrastruktur i full utvikling.

Det var særlig ett tidspunkt da flere av oss kunne forstå hvorfor det kan være greit å bytte bort litt av friheten sin for sikkerhet og stabilitet. Den siste dagen vår i Rwanda

Det krympende rommet

Du vet den retten som gjør at det er lovlig og ufarlig at du er medlem av Norsk Folkehjelp? Den er fin, den. Organisasjonsretten heter den. Jeg er i alle fall skikkelig glad for at den finnes. Takket være den kan vi stå foran Stortinget og rope av full hals at vi er uenig med dem som styrer sjappa for tiden – uten å frykte arrestasjoner eller politivold. Takket være den får du den hjelpen du trenger om du har problemer med sjefen i en arbeidssituasjon eller ikke får den lønna du fortjener. Takket være den kan du være medlem i ulike politiske partier, danne fellesskap med andre, engasjere deg i en redningsgruppe eller en sjakkklubb. Takket være den kan du være sammen med likesinnede, mene ting, bli god i noe. Ja, den er skikkelig fin, den organisasjonsretten. For oss som har den.

Dessverre er denne retten under press overalt i verden. Shrinking space, kalles den visst på stammespråket. Et stadig krympende handlingsrom for grasrotbevegelser og sivilsamfunnsaktivister. Skruene strammes, rettighetene innskrenkes, og presset og spenningene i samfunnet økes. I disse dager hvor mediene tyter over av krenkelseshysteri, snøfnugg-beskyldninger og andre karakteristikk, kan det kanskje være lurt å minne hverandre på at det er ingen som blir så krenket som uredelige maktthavere. Her skal det ikke mer til enn å danne en ungdomsorganisasjon, tegne en morsom karikaturtegning, eller synge en sang om fred før du erklæres som fiende av staten. Kanskje blir du hentet om natta. Kanskje blir du aldri sett igjen. Fjernt for oss – realitet for stadig flere.

Styrken i folkets fellesskap er det regimer frykter mest. Det er derfor de jobber så hardt med å arrestere fagforeningslederne med de gode talene, musikerne og kunstnerne som mater frihetstankene, ungdommene som lager graffiti om en annen framtid, eller journalistene som avdekker ting de mektige helst vil holde skjult. De går etter dem som kan mane folk til samhold mot makta – og familiene deres. Så andre skal bli redd for å bli assosiert med dem. Rommet krymper.

Heldigvis finnes det mange som tar spenntak og prøver å skyve veggene fra hverandre igjen. Løvetannorganisasjoner som presser seg opp gjennom asfalten. Med stor fare for seg selv arbeider de for å forandre verden til noe bedre. Mange av dem er våre partnere. Med fake news, smuldrende tillit til samfunnsinstitusjoner og varierende grad av valgfusk kommer krymperommet snikende nærmere og nærmere, også i Europa. Dette må vi jobbe sammen for å stanse. Folk må ha rom til å puste.

besøkte vi Nyamata minnested for folkemordet. Dette er en kirke der 50 000 mennesker ble gravlagt etter folkemordet. Flere tusen mennesker hadde gjemt seg inne i kirken og ble brutalt drept der.

Da vi gikk inn i kirken, kunne vi se blodige hauger med klær fra de drepte – det verste var de små barneklærne. Taket var fullt av hull fra granatsplinter som hadde blitt kastet inn i folkemengden. På et bord kunne vi se et jernrør, en machete og andre våpen som hadde blitt brukt mot de vergeløse menneskene som hadde søkt tilflukt i kirken.

Nederst i kirken var det en kiste, til ære for en kvinne. Denne kvinnen hadde blitt voldtatt over tretti ganger, før de hadde stukket et spyd gjennom hennes vagina og opp gjennom hodeskallen. En lokal kvinne som var så snill å vise oss rundt, fortalte om det, og det kom flere tårer da sjåføren vår oversatte hva hun sa.

Vi gikk videre til et rom der det lå kister fulle av beinrester. Plutselig stoppet kvinnen ved en kiste og sa: «Der ligger min pappa». Det

var ubeskrivelig sterkt å føle hvordan noe så utenkelig grusomt og fjernt plutselig kom så nærme. I ettertid kom det fram at hun hadde hatt en familie på ti personer. Etter folkemordet var det bare henne og moren igjen.

Så det er mulig å forstå hvorfor ro, orden og sikkerhet er så høyt verdsatt i et land som har reist seg fra et brutalt kaos, med hendelser vi ikke kan forestille oss i våre verste mareritt. Hvilken rett har vi til å dømme dem for å sette pris på stabilitet og trygghet når de fleste familier mangler mødre eller døtre, fedre eller sønner?

Rwanda er fortsatt et av de fattigste landene i Afrika, men Norsk Folkehjelps støtte til lokale organisasjoner og deres arbeid for demokratisk innflytelse og for kvinners og minoriteters rettigheter, kan på lang sikt bli den siste dytten Rwanda trenger for å nå sitt potensial til å bli et demokrati med mer velstand for alle og likhet mellom kjønnene, og dermed fullt ut blomstre under den vakre afrikanske himmelen.

De seks som var med på årets medlemsreise var: Silje Fisktjønmo fra NF Bodø, Stian Berge fra NF Stavanger, Hilde Elise Eikenes fra NF Asker og Bærum, Ingunn Brevik fra NF Ålesund, Thea Tveter Lysvik fra NF Solidaritetsungdom Bislett, og Bjørn Magnus Arnesen fra NF Solidaritetsungdom Bergen.

STAY CLOSE
TO ❤️
STAY HOME

YES!
😊
**WE ALSO
ACCEPT PAYMENT
IN
JEWELRY**

UNLIKE

**SCANDINAVIA
TODAY**

Usikker framtid

Som det aller siste av Norsk Folkehjelps asylmottak stenger Dikemark mottak dørene for godt 30. april etter seks års drift. De 120 beboerne – inkludert 34 barn – må dermed forlate det som har vært hjemmet deres, og de ansatte må finne seg nye jobber.

BARNELEK: Aktivitetsansvarlig Caroline Herlofson og barnefaglig ansvarlig Trine Røsand leker med Mohammed Mehdi [2], Bethel [2] og Nahom [4] på lekehelt til sist stund på mottaket.

SISSEL FANTOFT [tekst]
ELLEN JARLI [foto]

Dikemark mottak i Asker er en smeltedigel av språk, kulturer og mennesker fra mange ulike land. Kvinner, barn og familier bor i ett bygg, og enslige menn i et annet. Ni ansatte i Norsk Folkehjelp har arbeidsplassen sin her fram til 30. april.

– Det er veldig trist at Dikemark skal legges ned. De fleste av beboerne har fått avslag på sine søknader om opphold, og blir flyttet til andre mottak rundt omkring i Norge. Noen har fått oppholdstillatelse og venter på beskjed om hvilke kommuner de skal boset-

tes i, forteller mottaksleder Abdikarim Dahir Osmæl.

De største beboergruppene på mottaket kommer fra Etiopia, Eritrea og Somalia, og i tillegg bor det mennesker fra blant annet Irak, Iran, Pakistan, Afghanistan og Bangladesh her.

Driften går som vanlig helt til siste slutt, med hverdagsliv og mange aktiviteter. Barnefagansvarlig Trine Røsand holder for eksempel på med å montere speilfliser i et kjellerrom som skal bli ballettstudio for barna.

– Det er rart å søke på nye jobber når du egentlig har en jobb du trives godt i. Norsk Folkehjelp tar så godt vare på oss som mulig

i denne prosessen; vi får både karriereveiledning og fri til å dra på jobbintervjuer. Men i en slik situasjon er vi ikke først og fremst opp-tatt av oss selv, men av menneskene som bor her og ikke aner hvor de havner. De er i en vanskelig situasjon fra før, så nedleggelsen og flyttingen blir en tøff ekstrasbelastning for mange, sier hun.

EN HYGGELIG ARBEIDSPASS. Siden svært mange av asylmottakene i Norge er lagt ned den siste tiden, må beboerne på Dikemark flytte dit hvor det er plass. Det betyr at enkelte risikerer å havne langt fra Asker hvor de har hatt sitt hjem fram til nå.

rommet på Dikemark mottak. Aktivitetene går sin gang

– Mange av beboerne her har en sterk tilknytning til Oslo på grunn av familie, sykehus eller andre ting. For dem er det spesielt utfordrende å kanskje havne langt unna. Samtidig er det vanskelig for UDI å ta hensyn til alle når de bestemmer hvor beboerne skal flytte, sier Røsand.

Selv om situasjonen er vanskelig de siste ukene før nedleggelsen, gleder de ansatte seg fremdeles til å komme på jobb hver dag.

– Det er fint å jobbe her; vi er en slags profesjonell familie og samarbeider veldig godt. Selv om vi har et regelverk vi forholder oss til, så finnes det ingen fasit på hvordan et asylmottak skal drives. Vi har funnet vår

SPLITTER FAMILIEN: Mottaksleder Abdikarim Dahir Osmael sammen med afghanske Rokhshana Mahmoudi med yngstesønnen Mohammed Mehdi på armen. Mahmoudis ektemann har fått opphold og bor i Oslo, mens hun og de fem bana blir sendt videre til et annet mottak når Dikemark legges ned.

måte å jobbe på, og det fungerer veldig bra. Dikemark er et hyggelig sted å jobbe, og det er synd at det skal legges ned, sier bosettings- og returansvarlig Maimuna Sey.

STØTTE FRA LOKALSAMFUNNET. Før Dikemark åpnet i 2013 var det sterk motstand fra lokalsamfunnet mot opprettelsen av et asylmottak i nabolaget.

– Det var mange fordommer ute og gikk, og naboene trodde at asylsøkere var farlige. I løpet av de seks årene vi har vært her har vi jobbet med å engasjere folk i lokalsamfunnet og skape kontakt mellom dem og beboerne på mottaket. Det har gått over all forventning. Av og til er det så stor pågang fra frivillige som tilbyr seg å lage aktiviteter for beboerne at vi ikke har kunnet si ja til alle! Da nyheten om nedleggelsen kom, gikk folk i lokalmiljøet i fakkeltog og protesterte, sier mottaksleder Osmael.

En av beboerne som ennå ikke vet hvor hun havner når Dikemark legges ned er Hiwot Sinna [62] fra Etiopia. Hun kom til Norge i 2002 og bodde på flere ulike mottak før hun kom til Dikemark for fem år siden.

– Det er en veldig vanskelig situasjon å ikke vite hvor jeg skal bo. Jeg har fått avslag på søknaden min om opphold, og nå venter jeg på beskjed om hvor jeg skal dra. Jeg trives godt her på Dikemark, her har jeg venner

17 ÅR I MOTTAK: Hiwot Sinna fra Etiopia har bodd på forskjellige mottak siden hun kom til Norge i 2002. Nå frykter 62-åringen at hun vil havne et sted langt fra den etiopiske kirken og sykehuset i Oslo.

som jeg kan prate og spise med. Vi tar vare på hverandre, sier hun.

Sinna tar ofte toget til Oslo for å gå i den etiopiske kirken. Hun har også gjennomgått en øyeoperasjon på Ullevål sykehus og går jevnlig til kontroll der.

– Jeg er redd for at jeg havner så langt unna at jeg ikke lenger kan dra til kirken og sykehuset. Alt er veldig vanskelig nå, sier hun. ►

TETTE FORHOLD: Mottaksleder Abdikarim Dahir Osmael, turrådgiver Antonia Jäkel og bosettings- og returansvarlig Maimuna Sey blir servert etiopiske lekkertier av beboer Hiwot Sinna [nr. 2 fra venstre]. Beboere og ansatte har et godt og tett forhold, men snart skilles deres veier for godt.

BARNA MÅ FORLATE VENNENE. Hiwot Sinna bor alene på et lite rom som rommer en køyeseng og alle hennes eiendeler. Hun har blitt en bestemor for barna på mottaket.

– Hiwot er veldig glad i barna, og vi er alle glad i henne. Hun hjelper oss med å passe på dem, og det blir tøft for alle hvis vi skilles og havner på forskjellige mottak, sier Lemlem Haile [35], som også kommer fra Etiopia. Hun bor sammen med sine fem år gamle tvilling-sønner. Også Dureettii Morkee er fra Etiopia, og enslig mor til datteren på åtte år. Haile og Morkee kom til Norge i 2010 og har bodd på Dikemark i henholdsvis to og ett år.

– Barna våre trives på skolen og i barnehagen og vil ikke skilles fra vennene sine. De spør hele tiden om hvor vi skal flytte og hvorfor vi er nødt til det. Situasjonen er veldig stressende – det er det eneste vi har snakket om siden vi fikk vite at Dikemark skal legges ned. Vi har mange venner som vi kommer til å savne, både her på mottaket og i området rundt, sier Haile.

– Det er tøft å måtte begynne på nytt gang på gang. Det tar tid å bli kjent i et område, og datteren min syntes det var veldig vanskelig da hun måtte slutte på skolen i Vestnes i Møre og Romsdal for ett år siden. Nå har hun endelig funnet seg til rette her, og så må hun slutte i klassen sin igjen midt i skoleåret. Hun er så lei seg og gråter mye, for hun har fått mange gode venner her og liker veldig godt drama-gruppa hun er med i. Det gjør vondt i hjertet mitt når jeg ser hvor fortvilet hun er, og når hun spør hvorfor vi må flytte enda en gang har jeg ingen svar å gi henne, sier Morkee.

TILBUD OM AKTIVITETER. Når barna er i barnehagen og på skolen pleier mødrene å handle, lage mat, vaske klær og er opptatt med andre dagligdagse sysler.

– Hver tirsdag har vi kvinnegruppe hvor vi sitter sammen og strikker og prater. På onsdagene er det onsdagskaffe hvor også de enslige mennene kommer, forteller Haile.

Frivillige askebøringer tilbyr blant annet

svømmekurs, utendørsaktiviteter og leksehjelp til barna. Inne på lekerommet treffer vi Rokhshana Mahmoudi [35] og sønnen Mohammed Mahdi [2] fra Afghanistan. Mahmoudi har i tillegg en tiåring, tvillinger på ni og en seksåring som er på skolen.

– Mannen min har fått opphold og bor i Oslo, men han kommer ofte hit og besøker oss og hjelper meg med barna. Jeg er sunnimuslim og mannen min shiamuslim, derfor vil ingen av familiene våre i Afghanistan ha noe med oss å gjøre. Jeg er veldig redd for at barna og jeg skal bli sendt tilbake, sier hun. Familien reiste via Iran og Tyrkia før de endte opp i Norge for et drøyt år siden.

– Vi er fornøyd med livet vårt her på Dikemark, for her er vi trygge. Jeg er veldig redd for hva som skal skje framover, og det merker barna mine. Det eneste jeg vil er at de skal være glade, sier Mahmoudi.

Kommunen tar ansvar

Asker kommune har lange tradisjoner for å bosette og integrere flyktninger. De håper at de beboerne på Dikemark som har fått opphold i Norge skal få bli boende i kommunen.

SISSEL FANTOFT [tekst]
ELLEN JARLI [foto]

Asker kommune er nominert til Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDI) bosetningspris for 2018, slik de har vært flere ganger tidligere.

– Å bosette flyktninger er et ansvar hele landet har, og vi har vært opptatt av å ta vår del av det ansvaret. Nedleggelsen av Dikemark mottak skaper åpenbart stor usikkerhet blant beboerne, og vi har oppfordret IMDI og andre myndigheter om at de beboerne som har vært her lengst kan få fortsette å bo i Asker. Vi ønsker dem velkommen hos oss, sier ordfører Lene Conradi.

Beboerne på Dikemark har hatt tilbud om gratis helsetjenester, medisiner og SFO i Asker kommune, selv om dette ikke er noe kommunen er forpliktet til.

– Vi vet at de som bor på mottak kommer uten noen ting, derfor skulle det bare mangle at ikke vi som storsamfunn stiller opp med slike tjenester. Så lenge de bor i vår kommune mener vi at de skal ha tilgang på de samme tjenestene som andre innbyggere, sier hun.

ETTERLYSER STØRRE FLEKSIBILITET FOR BARN. Selv om det har vært stor gjennomtrekk av beboere på Dikemark, er det også en del som har bodd her i flere år.

– Det er dypt fortvilende at systemet ikke har klart å få til en avklaring av deres situasjon. Spesielt er det hjerteskjærende når det er barn involvert – de er alltid prisgitt voksne, enten det er foreldrene eller andre voksne

ORDFØREREN: Asker-ordfører Lene Conradi er stolt av mobiliseringen lokalsamfunnet har stått for siden Dikemark mottak åpnet. Hun synes det er trist at Norsk Folkehjelp nå gir seg som aktør i mottakssektoren.

for dem som kommer hit alene, og er alltid uskyldige ofre. Jeg forstår at vi må ha regler, samtidig er vi opptatt av å appellere til statlige myndigheter om at regelverket må kunne vise større fleksibilitet når det gjelder barn, sier Conradi.

Asker kommune har i mange år hatt et spesielt fokus på å bosette enslige mindreårige asylsøkere. I samarbeid med SOS Barnebyer har de vært pilotkommune for et prosjekt med fosterhjem, hvor kommunen ansetter fosterforeldre som bor i familiehjem sammen med barna.

– Målet er at dette skal være mest mulig likt helt vanlige familier. Selv om det fortsatt er ganske nytt, er tilbakemeldingene så langt helt fantastiske, sier Conradi.

STØTTE FRA LOKALSAMFUNNET. I 2017 bosatte Asker kommune 45 flyktninger – 1,3 promille flyktninger per innbygger ifølge IMDI. 80 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i Asker i 2014 var i arbeid eller utdanning året etter.

– Det er viktig å understreke at vi ikke kan være naive og bosette flere flyktninger enn vi klarer å følge opp – vi må også kunne gjen-

nomføre god integrering i praksis. Vi ligger helt i landstoppen når det gjelder å få bosatte flyktninger ut i arbeid eller utdanning, så vi må kunne si at vi lykkes med vårt integreringsarbeid, sier Conradi.

Hun er stolt av måten lokalsamfunnet og frivilligheten i Asker har slått ring rundt beboerne på Dikemark mottak på.

– Det har vært en voldsom mobilisering fra første dag. Det er mange askerbøringer som har tatt kontakt med mottaket og tilbudt ulike aktiviteter for beboerne. Vi vet at det er mange skjebner på mottaket, og mennesker som har opplevd ting det er vanskelig for oss å fatte, derfor er det godt å se den menneskeligheten som kommer til uttrykk gjennom frivilligheten, sier hun.

Conradi synes det er trist at Norsk Folkehjelp nå gir seg som aktør i mottakssektoren.

– Vår erfaring er at de har gjort en veldig god jobb på Dikemark. De har noe veldig menneskelig i sin tilnærming til oppgaven som er helt fantastisk. Ideelle organisasjoner kan arbeide på en annen måte enn det offentlige, derfor er det spennende å ha dem som samarbeidspartnere, sier Lene Conradi.

KROKEN

PÅ DØRA

Norsk Folkehjelp har drevet asylmottak i mer enn 30 år, men nå er det slutt.
Selv om det finnes mer enn 65 millioner mennesker på flukt i verden,
kommer det så få til Norge at mottakene legges ned.

SISSEL FANTOFT [tekst]
ANNE ELISABETH NÆSS [foto]

Norsk Folkehjelp er den eneste landsdekkende ideelle organisasjonen som driver asylmottak. Nå gir de seg. Til sammen har de drevet 40 mottak siden starten i 1988.

– Solidaritet med mennesker på flukt har vært vår motivasjon hele tiden. Mye av Norsk Folkehjelps arbeid dreier seg om å bistå mennesker i områder med krig, konflikt og undertrykking. Når noen av disse blir drevet på flukt er det naturlig at vi forsøker å hjelpe dem også her, sier seniorrådgiver Bendix Jørgensen i avdeling for flyktninger og integrering i mottaksseksjonen i Norsk Folkehjelp. Jørgensen og rådgiver Tord Lier er de to siste som er igjen i seksjonen.

– For tre år siden hadde vi 350 ansatte på mottakene våre, nå er det bare oss to igjen på hovedkontoret. Når Dikemark mottak stenger dørene 30. april trapper vi ned og avvikler vårt arbeid med mottaksdrift. Dermed mister Norsk Folkehjelp et godt faglig miljø, sier Lier.

Tidobling på to år. Norsk Folkehjelps aller først asylmottak ble etablert på Klemetsrud i Oslo i 1988.

– Mange har i ettertid sagt at det var da verden kom til Norge. Før den tid var det mest arbeidsinnvandrere fra Pakistan her, men fra 1986 begynte det å komme mange flere flyktninger. Det skapte et behov for asylmottak, og dermed ble både UDI og et mottakssystem etablert, sier Jørgensen.

I 1986 kom det om lag 800 flyktninger til Norge, mens det i 1988 kom 8000.

– Vi etablerte stadig nye mottak i østlandsområdet, og etter hvert fikk vi mottak i hele Sør-Norge, sier Lier.

De første mottakene var brakkeløsninger, med enerom til enslige beboere og små familieenheter i enden av hver fløy. Tanken var at mottakene skulle drives som små borettslag hvor beboerne selv sto for mye av driften, men den modellen ble aldri helt gjennomført.

– Etter hvert som behovet økte ble alle slags bygninger tatt i bruk. Løren transittmottak var opprinnelig et lasarett for tyske offiserer med veneriske sykdommer under

andre verdenskrig, og Dikemark mottak var tidligere et psykiatrisk sykehus. Vi har også hatt mottak i tidligere militærleirer og i et gammelt hotell, forteller Jørgensen.

Mottak på rekordtid. Både under krigen på Balkan på 1990-tallet, i 2002, 2009 og 2016 var det topper i antall flyktninger som kom til Norge. Norsk Folkehjelp har lang erfaring i å kaste seg rundt og etablere mottak på rekordtid.

– På slutten av 1990-tallet etablerte vi et mottak med 150 sengeplasser i en stor lagerbygning på Vinterbro i Ås. Vi fikk beskjed på en torsdag, og på lørdag kom det flere busslaster med asylsøkere fra Kosovo. Da sto alt klart, forteller Lier.

Bendix Jørgensen var mottaksleder på Løren transittmottak i tre år, og husker godt en tilsvarende situasjon da det ble etablert i 1999.

– Statsbygg eide bygget, men det ble leid ut via et spekulantfirma. 150 flyktninger fra Kosovo sto ute på gårdsplassen, men utleieren nektet å låse opp dørene fordi husleia

STÅR LØPET UT: Etter 30 års drift lukkes det siste flyktningmottaket til Norsk Folkehjelp i april. Tord Lier [t.v.] og Bendix Jørgensen har vært med i minst 20 av dem.

ikke var kommet inn på konto. Da måtte det en del overtalelse til for at beboerne kunne få slippe inn og begynne å skru sammen senger, minnes han.

Blant alle skjebner og historier Lier og Jørgensen har vært i kontakt med i de mer enn 20 årene de har jobbet i mottakssektoren, er det noen som har gjort ekstra sterkt inntrykk.

– Du blir veldig berørt når du møter mennesker som har bodd opp til 20 år på mottak og fortsatt har et livsoverskudd. At de klarer å være positive, bidra til fellesskapet og støtte nyankomne etter så lang tid, selv om deres egen sak mest sannsynlig har dårlige prognoser, er fantastisk å se. Altfor få er klar over hvor store ressurser som bor i beboerne på asylmottak, sier Jørgensen.

Også innsatsen til de ansatte imponerer: – De er tusenkunstnere som bistår med alt mulig, og har et veldig engasjement. De har en stolthet i jobben sin som er ganske unik i norsk arbeidsliv, sier han.

Skepsis ble støtte. Dugnadsånden i lokal-

samfunnene rundt mottakene har også gjort inntrykk.

– Vi har gjerne arrangert folkemøter i forkant av etableringen av mottak, og da har vi ofte blitt møtt med mye motstand og skepsis. Jeg husker et slikt møte hvor det var en kar som var spesielt høyrøstet. Etterpå kom han bort til meg og fortalte at han hadde en ni-seter og gjerne kunne bistå mottaket med transport. Han tok med seg beboerne på turer og brukte engasjementet sitt til å støtte mottaket i stedet for å protestere mot det. Slike eksempler er det mange av, sier Jørgensen.

– Mottakene skaper jo også næring og arbeidsplasser i kommunene, og det er det ikke alle som tenker på i starten. Etter hvert ser vi at motstanden når et mottak legges ned er enda sterkere enn skepsisen var da det startet opp, sier Lier.

Taler asylsøkernes sak. Siden den såkalte flyktningkrisa fra slutten av 2015 og utover i 2016, hvor det kom 30 000 flyktninger til Norge i løpet av ett år, har antallet mennesker som søker asyl i Norge sunket dramatisk.

– Flyktningene finnes jo, men blir sittende fast i land som Libanon, Tyrkia og Hellas og kommer seg ikke videre. Det gjenstår å se hvordan Norge og resten av Europa vil håndtere dette – det er politikerne som avgjør hvordan framtida blir. Vi mener at det uansett er viktig at Norge har et stabilt mottaksapparat for asylsøkere, selv om antallet som kommer hit går i bølger, sier Jørgensen.

UDI har helt siden etableringen fått føringer fra de ulike regjeringene om at det skal være tre typer driftsoperatører i mottakssektoren: Kommunale, kommersielle og ideelle. I dag er de kommersielle aktørene dominerende.

– Selv om vi ikke lenger skal drive mottak, kommer vi til å fortsette med å tale asylsøkernes sak i offentligheten. Vår utfordring har hele tiden vært at vi ønsker å starte integreringsprosessen fra dag én og gi et godt velferds- og aktivitetstilbud til beboerne. Samtidig er det klart uttrykt fra myndighetene at asylmottak ikke skal motivere til å søke asyl – altså at tilbudet ikke skal være for bra. Beboere på mottak får sjelden lov til ►

INTEGRERING FRA DAG ÉN: – Selv om vi ikke lenger skal drive mottak, kommer vi til å fortsette med å tale asylsøkernes sak i offentligheten, forsikrer Bendix Jørgensen og Tord Lier.

å drive med noe som kan ligne på arbeid eller utdanning, og den økonomiske støtten har bare blitt mindre og mindre. I dag er den egentlig ikke nok å klare seg på, sier Jørgensen.

Risikofylt sektor. Parallelt med å drive asylmottak har Norsk Folkehjelp kjempet for at forholdene for asylsøkere i Norge skal bedres. En god del av kampsakene har de fått gjennomslag for.

– Vi er opptatt av at kvaliteten i mottaksdriften ivaretas; det ser vi på som en del av vårt samfunnsoppdrag. Vi har fått satt situasjonen til lengeventende familier på dagsordenen – vi mener at det bør tas særskilte hensyn til familier med barn som kanskje er født i Norge og har bodd hele livet på mottak. Vi fikk gjennomslag for at tilbudet til enslige mindreårige skal ligge under barnevernet, og at barn på mottak skal få tilbud om gratis barnehageplass fra de er to år, sier Jørgensen.

På bakgrunn av erfaringer fra arbeidet med enslige mindreårige, etablerte Norsk Folkehjelp Vergesekretariatet, som

hadde som oppgave å gi opplæring til verger og organisere tjenesten til nyankomne enslige mindreårige.

– Det er mye kompetanse og mange engasjerte medarbeidere som har forsvunnet fra mottakssektoren de siste årene. Noe av utfordringen med nedbyggingen av mottakene er at et solid beredskapsvern går tapt, sier Jørgensen.

Skulle det komme en ny bølge med flyktninger til Norge kan det bli vanskelig å få et godt mottaksapparat på beina, mener han.

– Å drive mottak er komplisert og risikofylt, fordi det krever bygningsmasse, kommunale tillatelser og kompetanse å etablere det, og fordi kontraktene er kortsiktige. Vi kan dette og har kvalitet på arbeidet, men kan ikke drive mottak når det nesten ikke er noen asylsøkere igjen. Det er ikke umulig at Norsk Folkehjelp kan starte opp igjen, men slik situasjonen er i dag er det ikke aktuelt, sier Bendix Jørgensen.

Ramme konkurranse

Utlendingsdirektoratet (UDI) ønsker en mer effektiv og forutsigbar drift av asylmottak, med færre, bedre, billigere og mer fleksible mottakstjenester. Samtidig vil de gjerne ha de ideelle organisasjonene med på laget igjen.

ASTRID RENLAND [tekst]

Flyktningstrømmen i 2015 åpenbarte et behov for at mottaksoperatørene har evnen til snarlig å kaste seg rundt og håndtere plutselige kriser, men fortsatt være tilgjengelig når forholdene endrer seg. UDI vil derfor innføre rammeavtaler som skal gjøre driften mer forutsigbar for både operatører og vertskommuner

– Mottaks- og asylforløpet for personer som søker beskyttelse skal bli mer effektivt. Vi ønsker at oppholdet blir kortest mulig, enten det er snakk om retur eller bosetting i en kommune. Og ikke minst ønsker vi oss flere aktører i markedet, sier Knut Berntsen, seksjonsleder i UDI. – Vi har tro på at økt konkurranse bidrar til bedre tjenestetilbud og til nytenkning og innovative løsninger.

Men det er ikke først og fremst et ønske om økt konkurranse som ligger til grunn for endringene, ifølge seksjonssjefen, som kaller det risikohåndtering.

– Vi har fått meldinger om at risikoen ved å drive asylmottak er for høy. De samme signalene kommer fra vertskommunene. De risikerer å gjøre store investeringer for å ta

Rammeavtaler og økt konkurranse i mottaksdriften

IDEELLE: Knut Berntsen, seksjonsleder i UDI forsikrer at de ønske de ideelle organisasjonene tilbake som driftsoperatører av asylmottak.

imot flyktninger for å så få beskjed et par måneder senere om at antall mottaksplasser vil bli redusert.

STØRRE FORUTSIGBARHET. I 2015 driftet UDI på det meste 39 000 mottaks- og akutt-plasser. I 2018 søkte 2654 mennesker asyl i Norge. Det ventes en ytterligere nedgang i 2019, og mange asylmottak er lagt ned. Første uka i februar var det 3630 asylsøkere på norske mottak.

Regjeringen har økt antallet kvoteflyktninger til 3000 årlig. Dette inkluderer overføringsflyktninger og såkalt relokaliserte, altså personer som har søkt om beskyttelse i Hellas eller Italia, og som gjennom EUs relokaliseringsprogram kan søke om å bli overført til et annet europeisk land og få søknaden sin behandlet der.

– Det betyr at vi får en mer planlagt situasjon i framtida. Men vi kan jo selvsagt bli bedt av EU om å ta imot flere asylsøkere fra

Hellas for å løse situasjonen der, sier Berntsen.

VIL LOKKE DE IDEELLE TILBAKE. Ifølge Berntsen har det skjedd endringer når det gjelder hvem som er tilbydere i anbudsprosessene.

– De private er stabile, og antall kommunale tjenesteleverandører har økt. Mange kommuner leverer så mange tjenester til mottakene at det lønner seg for dem å drifte dem selv. Samtidig har de private ideelle organisasjonene meldt pass, og det opplever vi som problematisk, sier Berntsen.

– De ideelle har et eksplisitt blikk for og mandat til å utvikle og forbedre systemene. Vi er også opptatt av kontinuerlig forbedring, og vi vil gjerne ha de organisasjonene med på laget i dette arbeidet. Vi håper at vi med endringene i form av rammeavtaler og mer forutsigbarhet kan lokke dem tilbake, sier han.

BEDRE DIALOG OG FAGLIG SAMARBEID. Bud-

skapet fra UDI er altså at driften skal effektiviseres og at det skal koste mindre å drive mottak. Dette skal ifølge Berntsen gjøres gjennom utvikling av digitale tjenester som skal komme både ansatte og beboere til gode.

– Informasjon om asylprosessen kan beboerne for eksempel hente på internett, og ikke få av ansatte. Samtidig skal møteaktiviteten mellom asylforvaltningen og mottakene økes, for å sikre at mottaksoperatørene leverer.

– Bærer dette bud om sterkere målstyring fra UDIs side?

– Det viktigste er å få til en kommunikasjon som fungerer bedre for oss, for leverandørene og for beboerne på mottakene. Økt møtevirksomhet tar sikte på å styrke det faglige samarbeidet og dialogen mellom operatørene og oss.

– UDI skal ta seg av flere oppgaver som tidligere har vært utført på de enkelte mottakene. Vil dette bety økt administrasjon?

– Nei, UDI oppnår også gevinst ved at den tida vi i dag bruker til for eksempel å gå igjennom bilag fra de enkelte mottakene kan brukes til andre ting. Asylsøkerne vil få et kort administrert fra UDI i stedet for direkteutbetaling fra mottaket de bor på.

FRAMTIDAS MOTTAK. I rammeavtalene skal det legges særlig vekt på tre forhold: kontinuerlig forbedring, leverandørutvikling og leverandøroppfølging.

– Vi ser for oss at det skal være to til tre basismottak i hver region. Hvert mottak skal ha plass til mellom 150 og 300 personer. Hvis vi legger til grunn dagens fordeling mellom typer operatører kan resultatet av konkurransen bli ett til to private eller kommunale mottak, mens ideelle organisasjoner kan være representert i to til tre av regionene, sier Berntsen. – Med dette vil vi få fungerende tilbud i hver region slik at vi har alt på plass om antallet asylsøkere øker.

Frivillig hjelpearbeid ved Europas yttergrense

«What it unprecedented is not the loss of a home, but the impossibility of finding a new one», skrev Hannah Arendt om jødene under andre verdenskrig. I dagens politiske klima er tusenvis av menn, kvinner og barn igjen gjort overflødige og uvelkomne. På Europas dørstokk er mennesker på flukt tvunget til å leve i usikkerhet, nedverdiggelse og nød, stikk i strid med menneskerettigheter og internasjonale konvensjoner. Hvordan kan frivillige hjelpearbeidere bidra under slike forhold?

HEIDI MOGSTAD [tekst]

Den greske øya Lesbos – et yndet ferieparadis for mange nordmenn – er i dag det synligste symbolet på Europas hardhjertede og feilslåtte flyktning- og asylpolitikk. Før EU-Tyrkia-avtalen trådte i kraft i mars 2016, var Lesbos en transittøy for migranter på vei til det greske fastlandet og andre europeiske land. Målet med den dypt kontroversielle avtalen var å hindre at mennesker på flukt får tilgang til Europa.

Flyktninger som kommer til Hellas skal ifølge avtalen sendes tilbake til Tyrkia. Til gjengjeld forpliktet EU seg til å dekke kostnadene ved returer, gjenoppta forhandlinger med Tyrkia om EU-medlemskap, gi økonomisk støtte og ta imot et tilsvarende antall kvoteflyktninger fra leirer i Tyrkia. Avtalen, som mange europeiske politikere har betegnet som en suksess, har frarøvet mennesker på flukt deres rett til en rettferdig asylprosess og resultert i enorme menneskelige lidelser. Mens Hellas har sendt svært få flyktninger tilbake til Tyrkia, har avtalen medført at tusenvis av kvinner, menn og barn er fanget i «limbo» på Lesbos og andre greske øyer, og lever under usikre, uverdige og tidvis farlige forhold.

BAK MURER OG PIGGTRÅD. Den største og mest beryktede flyktningleiren på Lesbos heter Moria og ligger omtrent ni kilometer utenfor hovedstaden Mytilini. Moria, som er en gammel militærbase, er omringet av høye murer og piggtråd. Innenfor murene bor mennesker på flukt i overfylte konteinere og telt. Mange av dem er syke eller sårbare. Leiren har kapasitet til å huse 3100 mennesker, men i høst bodde det tidvis over tre ganger så mange der. Ofte har leiren vært så full at nyankomne flyktninger har måttet sove ute på bakken, der søppelet og kloakken flyter fritt. I Olivenlundene utenfor Morias gjerder har det også oppstått en improvisert teltlandsby, der flyktninger som ikke har fått plass i leiren bor i skrøpelige telt uten varme

og strøm og uten tilstrekkelig tilgang til rent vann og toaletter.

Som andre leirer er Moria også en grobunn for gjengkriminalitet og vold. Nesten hver dag bryter det ut slåsskamper i matkøen, der beboerne hver dag venter i flere timer for å motta næringsfattige måltider. Det meldes ofte om seksuelle overgrep. Den engelske hjelpeorganisasjonen Oxfam har rapportert at mange kvinner sover med bleier for å unngå å måtte bruke kommunale toaletter på nat-testid. Ifølge en rapport fra 2018, opplevde 2/3 av beboerne i leiren at de «aldri kunne føle seg trygge».

KREVER UMIDDELBAR EVAKUERING. Forholdene i leiren er blitt gjenstand for gjentatt kritikk fra hjelpearbeidere og menneskerettighetsorganisasjoner. Amnesty International har kalt Moria et åpent sår for Europa og menneskerettighetene. Etter å ha besøkt leiren i 2016, sammenliknet den katolske paven Moria med en konsentrasjonsleir. Flyktningene selv beskriver ofte leiren som et fengsel eller helvete, betegnelser som også

HEIDI MOGSTAD

Heidi Mogstad er PhD-student i sosialantropologi på Universitet i Cambridge, der hun forsker på humanitært arbeid. Parallelt med forskningsarbeidet har hun tilbrakt mange måneder som frivillig for organisasjonen Dråpen i Havet i Hellas.

► **SYRISK GUTT:** Barna i flyktningleiren Moria på den greske øya Lesbos, lever under forferdelige forhold som bryter ned deres fysiske og psykiske helse. FOTO: LORENZO MELONI

DRÅPEN I HAVET

- › Dråpen i Havet er en humanitær ideell organisasjon som har som formål å yte støtte til mennesker på flukt, samt å spre informasjon om flyktnings og migranternes livssituasjon.
- › Dråpen i Havet ble stiftet september 2015, og drives i hovedsak av frivillige i Norge og Hellas. Siden starten har organisasjonen koordinert omtrent 5800 frivillige hjelpearbeidere til Hellas fra seksti forskjellige land.
- › Organisasjonen opererer i dag i tre områder: på øya Lesbos, i Nord-Hellas og i Athen-distriktet. På fastlandet jobber organisasjonen i flyktningleirene Skaramangas, Elefsina og Nea Kavala, som driftes av greske myndigheter.
- › I tillegg til å tilby språkundervisning og ulike aktiviteter for barn og voksne, har organisasjonen også satset på å utvikle effektive og verdige måter for å distribuere klær og mat.
- › Der det er aktuelt, fokuserer organisasjonen spesielt på hjelp til barn og deres mødre.

blir flittig brukt av frivillige hjelpearbeidere, som mener forholdene i leiren er en skam for EU og Europa.

Etter EU-Tyrkia-avtalen i 2016 flyttet Leger Uten Grenser hjelpearbeidet sitt ut av leiren. De begrunnet avgjørelsen med at avtalen brøt med organisasjonens humanitære prinsipper, og at de ikke ville gjøre seg delaktig i et system de opplevde som urettferdig og inhumant. I høst erklærte en psykiater fra organisasjonen situasjonen i Moria for en unntakstilstand, og varslet blant annet om en voksende mental helsekrise. Flere hjelpeorganisasjoner, deriblant norske Dråpen i Havet, har krevd umiddelbar evakuering av de mest sårbare flyktningene på Lesbos. Noe har skjedd. Men ikke nok.

Etter sterk kritikk og press fra flere hold har Hellas siden oktober overført flere tusen

flyktninger fra de greske øyene til fastlandet. Men, med stadig nye ankomster, bor det fremdeles over fem tusen mennesker i Moria, og omtrent 1500 i teltlandsbyen i Olivenlund. Situasjonen for flyktningene er også ytterligere forverret på grunn av vinterkulda. Småbarnsfamilier bor i iskalde containere, skrøpelige sommertelt eller simpelthen under presenninger – også i minusgrader. Når det regner eller hagler flyter både vann og kloakk inn i teltene. Containerne lekker også. De siste vintrene har flere flyktninger dødd av karbonforgiftning etter å ha brukt provisoriske varmeapparater for å varme seg.

Som den norske sykepleieren Marthe Valle sa, etter nylig å ha tilbrakt ti dager som frivillig på en klinikk inne i leiren: «I Moria finnes ingen muligheter til å skape et liv, bare overlevelse.»

ET TILTRENGT PUSTEROM. Til tross for at forholdene for flyktningene på Lesbos og de andre greske øyene blir stadig verre, har de fleste store hjelpeorganisasjonene trukket seg ut av Hellas. Noe av tomrommet er blitt fylt av frivillige, slik som den norske hjelpeorganisasjonen Dråpen i Havet.

I likhet med de fleste andre hjelpeorganisasjonene på Lesbos har Dråpen i Havet ikke tilgang til den offisielle leiren. Organisasjonen har derfor opprettet et aktivitetssenter i Moria landsby. Senteret er et av få tilbud innenfor gåavstand fra leiren, og er ment å være et trygt og verdig pusterom for barn og voksne i alle aldre. Fra morgen til kveld tilbys ulike aktiviteter, inkludert åpen kafé, barnelek, håndarbeid, yoga og filmvisning. I andre etasje er det også et rom med symaskiner der både menn og kvinner kom-

OVERFYLT: Mer enn 5000 personer, hvorav 1/3 er barn, er presset inn i leiren som har kapasitet for 3100 mennesker. FOTO: CRAIG RUTTLE/REDUX

◀ **FLYKTNINGKRISE:** Leger uten grenser har, blant andre, slått alarm om de uakseptable humanitære forholdene i flyktningleiren Moria på Lesbos. FOTO: CRAIG RUTTLE/REDUX

mer for å lage eller reparere klær.

På kveldstid er første etasje forbeholdt kvinner og barn. Mens barna leker får kvinnene en pause til å drikke te, prate, strikke, lakke negler, høre på musikk, lese, skifte bleier eller øve engelsk med de frivillige. Dråpen i Havet tilbyr også daglig undervisning i engelsk og gresk for voksne, samt et undervisningsopplegg for barn i samarbeid med den amerikanske organisasjonen Teach Beyond. I løpet av vinteren har den frivillige organisasjonen også anskaffet og delt ut minst 6500 tepper og soveposer i Moria og teltleiren.

FRIVILLIG PÅ LESVOS. Hverdagen som frivillig på Lesbos er ekstremt givende, men også emosjonelt krevende. Møtene mellom frivillige hjelpearbeidere og mennesker på flukt er ofte varme og hyggelige, men reflekterer

også ekstrem global ulikhet og urettferdighet. Møter og samtaler med mennesker på flukt gir frivillige bedrøvelige, men også viktige innblikk i noen av de menneskelige kostnadene av Europas flyktning- og asylpolitikk.

Som frivillige møter vi desperate foreldre som forteller at de ikke får sove om nettene fordi de er så bekymret for barna sine. Vi møter mennesker med fysiske eller psykiske skader som ikke får den hjelpen de trenger. Vi møter unge mindreårige jenter som har mistet foreldre og søsken i krig eller terror, og som nå bor alene i det som omtales som Europas verste flyktningleir. Og vi møter unge gutter og menn som blir fengslet eller deportert etter å ha fått avslag på asylsøknaden sin, mens resten av familien har fått oppholdstillatelse.

BEHOVET FOR POLITISK ENGASJEMENT. Dråpen i Havets aktivitetssenter på Lesbos er svært populært. Tilbudet bekrefter verdien, men også utilstrekkeligheten av frivillig

bistand i et Europa preget av fremmedfrykt, nasjonalisme og politisk ansvarsfraskrivelse.

Som frivillige kan vi tilby mennesker på flukt språkundervisning og etterlengtede pusterom. Men vi kan ikke gjøre noe med flyktingenes politisk betingede livssituasjon. Vi kan ikke sørge for at forholdene i flyktningleirene blir bedre, eller at de flotte barna og voksne vi møter får en trygg og meningsfull framtid. Dette krever politiske løsninger. Nettopp derfor engasjerer mange frivillige seg i flyktning- og asylpolitikk når de kommer hjem. Noen blir engasjert i politiske organisasjoner eller støttegrupper, andre prøver å øke bevisstheten og engasjementet i befolkningen ved å formidle det de har sett, hørt og opplevd.

Å skape økt engasjement og kunnskap om flyktingers livssituasjon er også et av Dråpen i Havets hovedmål. Etter å ha bistått flyktinger i Hellas siden sommeren 2015 har organisasjonen et viktig budskap: Det finnes ingen flyktningskrise i Nord-Europa. Her er det bare en solidaritetskrise!

Bli frivillig! Her kan du melde deg som frivillig i Dråpen i havet: drapenihavet.no/bli-frivillig/

INTERNERING: I Abu Salim interneringsleir i Tripoli sitter hundrevis av Nigerianere som ble internert etter at de har forsøkt å ta seg til Europa. FOTO: DANIEL ETTER/REDUX

Humanisme i krise

EU har inngått grensesamarbeid med Libya. For flyktninger og migranter betyr det at de er overlatt til et ukjent antall rivaliserende militsgrupper og tre regjeringer – deriblant en koalisjonsregjering – som kriger om makta.

ASTRID RENLAND [tekst]

Middelhavet er EUs yttergrense i sør, og Libya har i mange år vært porten til Europa for flyktninger og migranter som rømmer fra krig, konflikt og fattigdom i både andre afrikanske land og Midtøsten. Italia hadde før Gaddafi-regimets fall en avtale med Libya for å begrense omfanget av flyktninger og migranter til Lampedusa. EU har også inngått avtaler og jobber nå hardt for å få på plass ytterligere nye avtaler med Libya for å holde mennesker på flukt utenfor Europas grenser.

Mens EUs toppmøter er opptatt av å stoppe flyktningstrømmen før den når Europa, er mange dypt bekymret over situasjonen for flyktninger og migranter. Det gjelder både forholdene i Libya og turene over Middelhavet. EU-lederne hevder at de vil redde liv, men selv om det nå er færre båtflyktninger, er de som prøver seg atskillig mer utsatt enn tidligere flyktninger.

På begynnelsen av 2017 var risikoen for å drukne 1:42, mens den på begynnelsen av 2018 var 1:18. I 2018 var tallet på døde og savnede mennesker i Middelhavet 2275,

melder FNs høykommissær for flyktninger [UNHCR]. Ifølge Leger uten grenser har minst 1250 mennesker druknet eller blitt meldt savnet etter å ha forsøkt å krysse Middelhavet fra Libya til Italia.

MALTA-ERKLÆRINGEN. En vakker dag i begynnelsen av februar 2017 samlet EUs ministerråd seg i Malta for å drøfte håndteringen av båtflyktninger fra Libya. Det resulterte i Malta-erklæringen der EU-lederne ble enig om å inngå et samarbeid med Libya for styrke EUs ytre grensekontroll.

Mange har reagert på dette. Etter at Gaddafi-regimet ble kastet ved hjelp av Nato-bomber har Libya blitt regnet som et land uten en fungerende stat. Det er et land i borgerkrig, med konflikter mellom tre regjeringsdannelser som ikke anerkjenner hverandre og et ukjent antall militsgrupper.

– Malta-erklæringen viser at EUs minister-råd ikke vet hvor farlig situasjonen i Libya er, skrev generalsekretær i Leger Uten Grenser, Arjan Hehenkamp, i en pressemelding.

Malta-erklæringen er i tospann med den bilaterale avtalen mellom Italia og Libya som skal bekjempe irregulær migrasjon og menneskehandel, og styrke grensesikkerheten mellom de to landene.

«EUs og Italias samarbeid med Libya har resultert i at den libyske kystvaktflåten er styrket med båter, penger til vedlikehold og trening av mannskap», skriver Human Right Watch [HRW] i rapporten No escape for hell – EU policies contribute to abuse of migrants in Libya som ble publisert i januar i år.

OVERGREP OG MENNESKERETTIGHETSBRUDD. Ifølge Libyas migrasjonslovgivning er irregulær innvandring forbudt. Det betyr at flyktninger og asylsøkere som oppholder seg i landet er kriminalisert og uten rettigheter. Libya er ikke tilsluttet FNs flyktningkonvensjon fra 1951. Fraværet av beskyttende lovgivning og manglende infrastruktur har ifølge Amnesty International ført til at en massiv, vilkårlig og ubestemt frihetsberøvelse er det primære migrasjonssystemet i landet.

– I praksis betyr avtalene at EU har overlatt forvaltningen av en enorm humanitær krise til et land som selv er i dyp krise og derfor ikke i stand til å sikre flyktninger og migranter individuelle rettigheter, skriver juristen Elena Borssacchi på bloggen International Law Blog.

Den prisbelønte journalisten Sally Hayden har i en seks månedersperiode hatt fortløpende kontakt via WhatsApp med mennesker som har klart å holde mobiltelefonen sin skjult for vokterne. Hun beskriver lovløse og inhumane forhold med vilkårlige fengslinger, mishandling, drap, mangel på mat og vann, og interneringsleirer fylt opp med traumatiserte mennesker. «EUs samarbeid med Libya for å stoppe flyktningstrømmen er som å gi flyktningene dødsstraff», skriver hun i The Guardian.

OVERFART: Flyktninger og migranter venter på å bli reddet av en spansk organisasjon etter at de la ut på vei mot Europa fra Libya i en overfylt gummibåt. FOTO: OLMO CALVO / AP / NTB SCANPIX

MANGLENDE KONTROLL. I tillegg til HRWs rapport har Amnesty International og en rekke andre rettighets- og humanitære organisasjoner, inkludert FNs høykommissær for menneskerettigheter [OHCHR], dokumentert at menn, kvinner og barn utsettes for grov mishandling og grove menneskerettighetsbrudd i Libya.

Leger Uten Grenser har sammen med 60 andre store organisasjoner skrevet et åpent brev til EUs ledere med innstendig bønn om å tillate redningsaksjoner til sjøs og avslutte retur av flyktninger og migranter til Libya. Samtidig har UNHCR siden november 2017 jobbet med å evakuere flyktninger og migranter fra Libya. UNHCR har tillatelse til å registrere flyktninger fra bare ni land, og det betyr at mennesker fra andre land som har krav på beskyttelse ikke får registrert seg som asylsøkere.

Ifølge HRW har Italias visestatsminister og innenriksminister, Matteo Salvini, erklært at Libya er et trygt land for de nærmere 600 000 flyktningene og migrantene som er internert der. EUs migrasjonskommisær Dimitri Avramopoulos og andre EU-representanter har derimot vedgått flere ganger at de kjenner til forholdene, og at de jobber for å forbedre dem.

Problemet er, peker HRW og andre humanitære organisasjoner på, at det er ingen som har kontroll over situasjonen. Det er ifølge tenketanken European Council on Foreign

Relations [ECFR] over 30 offisielle interneringsleirer i landet, i tillegg til et ukjent antall uoffisielle drevet av menneskesmuglere og militsgrupper.

VERDIER STÅR FOR FALL. Den 28. juni 2018 samlet EUs ministerråd seg i Brussel for å forhandle om unionens flyktningpolitikk. Det tok 13 timer før de ble enige, skriver nrk.no. Ett positivt resultat var en enighet om at EU-land i fellesskap skal ta hånd om flyktninger og migranter som plukkes opp i Middelhavet. Deltakelsen er riktignok frivillig. Den mindre positive delen var at lederne også samlet seg om et forslag om å bygge mottakssentre utenfor EU, deriblant i Libya. Mottakssentret skal samle opp flyktninger og migranter som plukkes opp i Middelhavet før de kommer til europeisk farvann. Ifølge BBC har Libyas utenriksminister Mohamed al-Taher Siala formidlet at Libya ikke er interessert i en slik avtale.

Hvordan EU vil forholde seg til Libya, er uklart. Men det vi vet er at EUs humanitære verdier står på spill. Medredaktøren i den amerikanske medieorganisasjonen Politico, Paul Taylor, mener at EU i sin fordømmelse av president Donald Trumps grensemur mot Mexico ikke kan påberope seg å være moralsk overlegen: «Hadde EU kunnet bygget en mur i Middelhavet, ville de har gjort det nå», skriver han i en kommentar til resultatet av toppmøtet i Brussel.

EU må delta aktivt på den globale scenen

EU må reorientere seg fra intern fordelingspolitikk til å tenke globale løsninger for å håndtere pågående flyktning- og migrasjonspolitikk, mener migrasjonsforsker Thomas Gammeltoft-Hansen.

ASTRID RENLAND [tekst]

Aldri før har så mange mennesker av ulike årsaker blitt tvunget til forlate sine hjem. FNs flyktningråd anslår at 68 millioner mennesker er fordrevet, og av disse er 25 millioner flyktninger.

I 2015 kom det over én million flyktninger og migranter til Europa. Det var starten på det som i ettertid har framstått som en u håndterlig flyktningkrisen. Ifølge den danske professoren og migrasjonsforskeren Thomas Gammeltoft-Hansen handler det ikke bare om hvor mange mennesker som kom, men om endringer i debattklimaet og den politiske tilnærmingen til flyktninger i det globale nord.

– Flyktningstrømmen fikk mye medieoppmærksomhet med bilder av endeløse flokker av mennesker som sto på grensene og ville inn til Europa. Vi så gummibåter og andre elendige farkoster fullastede med flyktninger, og vi prøvde å holde regnskap over antall druknede barn, kvinner og menn, sier han.

Gammeltoft-Hansens spesialfelt er internasjonal flyktningrett, menneskerettigheter og forholdet mellom folkerett og politikk. Han har forsket i mange år på internasjonal migrasjonspolitikk.

AVSKREKKINGSPOLITIKK. Sett i et internasjonalt lys er flyktningstrømmen til Europa som en dråpe i havet. 80 prosent av de nær-

NEDADGÅENDE SPIRAL: Da Thomas Gammeltoft-Hansen besøkte Norsk Folkehjelps konferanse om mottak av asylsøkere, advarte han mot at de nordiske landenes konkurranse om å ha de strengeste reglene, til syvende og sist rammer dem selv i form av dårligere omdømme og tap av økonomiske muligheter.

SKREMSLER: I avisen Afghanistan Times ser vi nede til høyre en annonse der norske myndigheter advarer potensielle asylsøkere om strengere regler for asyl i Norge.

mere sju millionene som har flyktet fra Syria oppholder seg i nabolandene Libanon, Jordan og Tyrkia. Ti land i verden bærer hovedbyrden av dagens flyktning- og migrasjonssituasjon, og ingen av dem ligger i det globale nord.

– Globalt sett kan vi ikke kreve at noen få land skal ta ansvaret for å håndtere situasjonen; det er som en trykkokersituasjon som ikke går i lengden. At det kommer flere til Europa, skyldes at presset på noen få land er for stort, sier Gammeltoft-Hansen. – I den politiske tilnærmingen har vi i den rike delen av verden lagt stadig større vekt på at vi trenger beskyttelse mot flyktningene. De siste tiårene har vi vært ensidig opptatt kontrollparadigmer, avskrekkingpolitikk og behovet for å beskytte egne grenser.

Stillehavsløsningen, der Australia finansierer og sender flyktninger til interneringsleirer på stillehavsoyer som Papa Ny-Guinea og Nauru, er ett eksempel. USA bygger grensemur mot Mexico, og flyselskapene har blitt grensekontrollører.

◀ **VIL IKKE BLI I DANMARK:** Flyktninger på vei gjennom Danmark mot Sverige 9. september 2015. Flyktningene ønsker ikke å bli registrert i Danmark og prøver å nå Sverige til fots.

FOTO: KARSTEN SØRENSEN/DPA

– Lista er lang, og terminologien som brukes er grunnløse asylsøkere, migrasjonskrise og terrortrussel. Det legitimerer etablering av en stadig mer militarisert kontroll og overvåking av EUs yttergrenser.

KONKURRANSE OM Å VÆRE STRENGEST.

Avskrekkingspolitikken skjer også på nasjonalt nivå, der målet er å gjøre det vanskeligere å være flyktning, ifølge Gammeltoft-Hansen. Han viser til Danmark, som har strammet inn mulighetene for utdanning, jobb og adgang til familiejenforening, og begrenset tiden på oppholdstillatelse. Mange av de samme tiltakene finner vi igjen i den norske flyktningpolitikken.

– Avskrekkingspolitikken virker til en viss grad fordi vi ser at flyktninger velger seg andre land. Men det er, som migrasjonsforsker Jan-Paul Brekke har vist, et nullsluttspill der nedgang i ett land betyr økning i nabolandet, sier Gammeltoft-Hansen.

– Interne konkurranser om å være strengest mulig påvirker ikke bare flyktningssituasjonen, men også den politiske tilliten og samarbeidet mellom landene. Ikke bare i EU; vi så det også i Skandinavia hvor ulik tilnærming til flyktningssituasjonen i 2015 skapte samarbeidskonflikter mellom Sverige, Norge og Danmark.

NEGATIV BRANDING. Avskrekkingspolitikken har blitt fulgt opp av det Gammeltoft-Hansen omtaler som «negativ branding». Målet er å formidle til flyktninger at det er ingen grunn til å komme hit. I 2016 lanserte innvandrings- og integreringsminister Sylvi Listhaug facebook-kampanjen Stricter asylum regulation in Norway, med mål om å formidle til flyktninger at Norge var ikke landet for dem.

– Negativ branding kan virke som en god idé for å holde flyktninger ute, men det negative budskapet når ikke bare flyktningene, men også de internasjonale interessene et land ønsker å verne om, sier Gammeltoft-Hansen.

– Danske ambassader fikk en kjempejobb med å nedtone det negative bildet Danmark formidlet internasjonalt. Danske firmaer var bekymret fordi de fryktet at det kunne ramme ►

landets handelsexport til andre land, og at budskapet tilsvarende nådde de arbeidsmigranterne man gjerne ville ha til Danmark.

HANDLINGSLAMMET EU. Et tredje moment som skapte krisen var ifølge Gammeltoft-Hansen at EU ble handlingslammet på grunn av interne politiske problemer.

– Under flyktnings situasjonen i 2015 utkrystalliserte seg en politisk krise i Europa der flyktnings situasjon i noen land – som Ungarn – ble brukt som vikarierende argument for å uttrykke generell misnøye med det europeiske samarbeidet, sier han.

Da EU vedtok en kvoteavtale for å få til en felles byrdefordeling og lette presset på Italia, Hellas og Ungarn, gikk sistnevnte land imot avtalen.

– For Ungarn var avtalen i prinsippet et gode, sier Gammeltoft-Hansen, – men det var ikke flyktninger som var det egentlige temaet. Statsminister Victor Orbán brukte avtalen politisk og hevdet at den var en trussel mot landets suverenitet og muligheten

for grensekontroll og ivaretagelse av etno-kulturell identitet.

I Ungarn ble det holdt en folkeavstemning for å si nei, men med så lav oppslutning at den var ugyldig. Ungarn tok sammen med Slovakia saken til EUs høyesterett, som avviste den.

– Andre medlemsland etablerte egne nasjonale løsninger for grensekontroll som bidro til å svekke både Schengen-samarbeidet og Dublin-avtalen. Tilliten til at felles løsninger og internasjonale institusjoner skulle ordne opp, falt sammen. Den interne fordelingspolitikken tok fullstendig overhånd, og det førte til at EU ble handlingslammet, sier Gammeltoft-Hansen.

TAP AV ANSTENDIGHET. Tidligere ble det stilt krav om at landene man inngikk avtaler med hadde et minimum av respekt for menneskerettighetene. Slik er det ikke i dag.

– Avtalene som er inngått med Tyrkia og Libya viser at det har tippet helt over, sier Gammeltoft-Hansen, som mener at det er en grense for hvor langt EU kan gå og at det er på tide å snu.

– EU må flytte blikket fra de interne forholdene og spørre seg om hva regionen kan bidra med globalt. I stedet for å bruke enorme ressurser på å holde flyktningene ute, burde EU lage sterke og meningsfulle avtaler med de landene der flyktningspresset er stort, sier han.

– Internt i EU kan de dessuten endre logikken og la pengene følge flyktningene, noe som sikrer landene som tar imot flyktninger finansiell støtte for å forbedre situasjonen for flyktningene.

Det er ifølge Gammeltoft-Hansen et langt skritt før EU er der. I Danmark møtte regjeringens tilslutning til kvoteavtalen stor motstand. I Belgia måtte regjeringen gå. Flere EU-land har nektet å undertegne avtalen.

– EU-landene har, om noen, en interesse av å få til en god internasjonal flyktnings- og migrasjonspolitikk, sier Gammeltoft-Hansen. – Det må være mulig å finne andre regionale løsninger, som at det gis plass for at mindre grupper av land kan gå sammen og prøve ut løsninger og se om de fungerer.

MARKEDSNYTT

Nødhjelp til tornadoofre på Cuba

En kraftig tornado rammet Cuba i slutten av januar, og førte til store ødeleggelser. Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner stilt opp for å rydde og hjelpe ofre.

Tornadoen som traff hovedstaden Havanna søndag 27. januar hadde en styrke på over 100 km/t. Mer enn 1300 bygninger ble rammet, sykehus og skoler ligger i ruiner og minst 400 familier ble hjemløse.

Norsk Folkehjelps opprettet en innsamlingsaksjon på Facebook til våre partnerorganisasjoner, blant annet Martin Luther King Memorial Center, som var i gang med hjelp til ofre i form av vann, tepper og annen akutt nødhjelp.

Innsamlingen resulterte på kort tid med over 50.000 kroner til tornadoofrene.

MARKEDSNYTT

Ny samarbeidsavtale med Industri Energi

Forbundet Industri Energi har forlenget samarbeidsavtalen med Norsk Folkehjelp i to år og gir støtte til prosjekter i Sør-Sudan.

TONJE PAULSEN SOLEM [tekst]

– Når det gjelder Folkehjelpa, mener jeg at vi har en unison oppslutning i forbundet om at dere er vår viktigste samarbeidspartner på dette området, sa forbundsleder Frode Alfheim under signeringen av avtalen.

Industri Energi har forpliktet seg til å overføre 400 000 kroner i året, som skal gå til å dekke Norads krav til egenandeler for Norsk Folkehjelps prosjekter i Sør-Sudan. Dette er en videreføring av samarbeidsavtalen 2015–2018, basert på et landsmøtevedtak i forbundet i 2014.

– Dere er jo virkelig et foregangsforbund som velger å satse så mye på internasjonal solidaritet, kommenterte generalsekretær Henriette Westhrin i Norsk Folkehjelp.

Generalsekretær Henriette Westhrin i Norsk Folkehjelp og forbundsleder Frode Alfheim signerer ny samarbeidsavtale. FOTO: HELGA FORUS/NORSK FOLKEHJELP

I tillegg gir Industri Energi faglig støtte til utvikling av Norsk Folkehjelps Olje for utvikling-program generelt, i form av politisk samarbeid og utveksling knyttet til petroleumsvirksomheten i landene der Norsk Folkehjelp har Olje for utvikling-programmer.

Den nye avtalen gjelder for perioden 2019–2020.

Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

Norsk Lokomotivmannsforbund

– fellesskap i hverdagen

LO Media

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

bāma

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

 Fred. Olsen & Co.

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet
Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet
Avd. 5

Avd. 3
Møre og Romsdal

Fellesforbundet
Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet
Marinestasjonen

Fellesforbundet
Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag
Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet
Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet
Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag
Mattilsynet

Fellesforbundet
Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet
Avd. 108 Innherred Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet
Avd. 650

FAGFORBUNDET
Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet
Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet
Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet
Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT
Hordaland/Sogn og Fjordane
Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 13 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 40 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

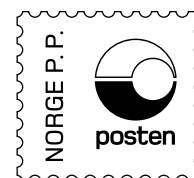
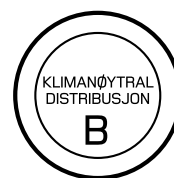
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Etter et langt liv er det mye du etterlater deg.

Solidaritet kan være noe av det.

ERNØ Foto: fotografene Lillian & Lena

Gjennom en testamentarisk gave til Norsk Folkehjelp kan du bidra til at solidariteten lever videre etter at du selv har gått bort. Vil du vite mer om hvordan du kan tilgodese Norsk Folkehjelp se www.folkehjelp.no eller ring **22 03 77 00**.

Norsk Folkehjelp